

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învăță să o folosești!

Proiect finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki
(APADOR-CH)

Str. Pictor Nicolae Tonitza Nr. 8A, Sector 3, 030113 București

Telefon/Fax: (40) (21) 312.45.28 / (40) (21) 312.37.11

E-mail: office@apador.org

Web: <http://www.apador.org>

Copyright 2010 APADOR-CH

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învată să o folosești!

2010

CUPRINS

SECȚIUNEA I

A. Prezentarea activităților și concluziilor proiectului	3
B. Concluziile proiectului și recomandări	6

SECȚIUNEA II

LEGEA NR.544/2001 PRIVIND LIBERUL ACCES LA INFORMAȚIILE DE INTERES PUBLIC (sinteză și explicați)	7
A. Informațiile de interes public	8
B. Solicitantul	17
C. Accesul la informațiile de interes public	17
D. Căi de atac	20
E. Dispoziții speciale privind presa	26

SECȚIUNEA III

LEGEA NR. 52/2003 PRIVIND TRANSPARENȚA DECIZIONALĂ ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ (sinteză și explicații)	29
A. Autoritățile/instituțiile publice care au obligația aplicării Legii nr. 52/2003	30
B. Domeniul de aplicare a Legii nr. 52/2003	38
C. Excepțiile de la aplicarea Legii nr. 52/2003	38
D. Participarea la elaborarea actelor normative	39
E. Participarea la procesul de luare a deciziilor	40
F. Raportul anual privind transparența decizională	41
G. Căi de atac	42
H. Observație	43

SECȚIUNEA IV

ORDONANȚA de GUVERN nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor (sinteză și explicații)	43
--	-----------

ANEXE

Anexa 1. broșura informativă pentru elevii de liceu	49
Anexa 2. ghidul de acțiune pentru organizațiile neguvernamentale	51
Anexa 3 Plan de lecție de dirigenție	
Drepturile cetățenilor în ce privește transparența autorităților	52
Anexa 4. Model de acord de parteneriat cu Inspectoratul Școlar	54
Anexa 5. Model de adeverință pentru profesorul-diriginte	58
Anexa6. Model scrisoare pentru licee	59
Anexa7. Model de acord parteneriat cu liceele	60
Anexa 8. Model de scrisoare de intenție	64
Anexa 9. Plan al activității de formare	65

Lista organizațiilor neguvernamentale participante la proiectul “organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice”	67
---	----

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învată să o folosești!

2010

CUPRINS

SECȚIUNEA I

A. Prezentarea activităților și concluziilor proiectului	3
B. Concluziile proiectului și recomandări	6

SECȚIUNEA II

LEGEA NR.544/2001 PRIVIND LIBERUL ACCES LA INFORMAȚIILE DE INTERES PUBLIC (sinteză și explicați)	7
A. Informațiile de interes public	8
B. Solicitantul	17
C. Accesul la informațiile de interes public	17
D. Căi de atac	20
E. Dispoziții speciale privind presa	26

SECȚIUNEA III

LEGEA NR. 52/2003 PRIVIND TRANSPARENȚA DECIZIONALĂ ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ (sinteză și explicații)	29
A. Autoritățile/instituțiile publice care au obligația aplicării Legii nr. 52/2003	30
B. Domeniul de aplicare a Legii nr. 52/2003	38
C. Excepțiile de la aplicarea Legii nr. 52/2003	38
D. Participarea la elaborarea actelor normative	39
E. Participarea la procesul de luare a deciziilor	40
F. Raportul anual privind transparența decizională	41
G. Căi de atac	42
H. Observație	43

SECȚIUNEA IV

ORDONANȚA de GUVERN nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor (sinteză și explicații)	43
--	-----------

ANEXE

Anexa 1. broșura informativă pentru elevii de liceu	49
Anexa 2. ghidul de acțiune pentru organizațiile neguvernamentale	51
Anexa 3 Plan de lecție de dirigenție	
Drepturile cetățenilor în ce privește transparența autorităților	52
Anexa 4. Model de acord de parteneriat cu Inspectoratul Școlar	54
Anexa 5. Model de adeverință pentru profesorul-diriginte	58
Anexa6. Model scrisoare pentru licee	59
Anexa7. Model de acord parteneriat cu liceele	60
Anexa 8. Model de scrisoare de intenție	64
Anexa 9. Plan al activității de formare	65

Lista organizațiilor neguvernamentale participante la proiectul “organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice”	67
---	----

Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki a derulat în perioada ianuarie-noiembrie 2010 un proiect intitulat „*Organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice*”. Proiectul a beneficiat de finanțare din partea Uniunii Europene prin programul Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.11 - Consolidarea sprijinului societății civile în lupta împotriva corupției.

Obiectivul proiectului a fost creșterea implicării organizațiilor neguvernamentale de tineret în transparentizarea și responsabilizarea administrației publice, în special a celei locale. Proiectul și-a propus, prin activități de instruire și de formare de formatori, să ridice nivelul de conștientizare de către aceste organizații, dar și de către inspectoratele școlare, a profesorilor de liceu și a elevilor din ciclul II de liceu (clasele XI-XII), a problematicii drepturilor cetățenești și a transparenței și responsabilității administrației.

Acest material conține o prezentare generală a proiectului, inclusiv a activităților desfășurate de experții proiectului împreună cu organizațiile neguvernamentale de tineret și liceele participante. De asemenea, sunt redate, de manieră sintetică, informațiile colectate în cursul proiectului pe care experții proiectului le-au analizat și prelucrat în scopul identificării principalelor probleme și propunerii unor posibile soluții (Secțiunea I).

Materialul mai prezintă și principalele dispoziții ale legilor transparenței instituționale (mai precis, Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și Ordonanța de Guvern nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor) pe care le analizează și comentează (Secțiunile II-IV).

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învăță să o folosești!

A fost inclusă o anexă în sprijinul tuturor organizațiilor neguvernamentale care doresc să reia la nivel local un proiect similar. Anexa cuprinde modele de scrisori/parteneriate și alte documente utile într-un format accesibil pentru a permite utilizarea lor cât mai lesnicioasă.

La final se regăsește lista organizațiilor neguvernamentale care s-au implicat în activitățile derulate până acum în cadrul proiectului.

SECȚIUNEA I

A. Prezentarea activităților și concluziilor proiectului

Ideea acestui proiect a pornit de la o dublă constatare: pe de o parte, experiența APADOR-CH a demonstrat că implicarea organizațiilor neguvernamentale în lupta împotriva corupției și a creșterii gradului de transparență și responsabilitate a administrației publice este cel mai eficientă în domenii de acțiune precum prevenire, transparență, educație. Pe de altă parte, în programa de învățământ pentru liceu nu figurează aspecte legate de educația civică, iar lipsa de interes pentru aceste aspecte a tinerilor care abia au atins sau vor atinge în curând vârsta de vot (demonstrată de absenteismul tinerilor la alegeri) pare să provină și din această lipsă de informare.

În concret, proiectul a permis elaborarea unor instrumente eficiente de informare a elevilor de liceu despre drepturile cetățenești și modalitățile de exercitare a acestora în scopul transparentizării și responsabilizării autorităților publice. A fost astfel definit în urma unui atelier de lucru ce a avut loc pe 15 aprilie 2010, la București, un **plan de lecție de dirigiență** adaptat caracteristicilor intelectuale și psihice ale elevilor din ciclul II de liceu și care să puncteze principalele chestiuni referitoare la transparența instituțională. Planul de lecție a fost elaborat de APADOR-CH și alte 6 organizații neguvernamentale bucureștene împreună cu specialiști în pedagogie reprezentanți ai instituțiilor cu atribuții în domeniu și anume: Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Inspectoratul Școlar al Municipiului București și Casa Corpului Didactic București. Ora de dirigiență a fost aleasă pentru introducerea aspectelor legate de educația civică tocmai pentru că, prin ordin al ministrului educației, revin profesorului diriginte sarcinile de a organiza și coordona activități extracurriculare și de a monitoriza participarea elevilor la programe, proiecte și activități de voluntariat.

A fost de asemenea redactată o **broșură informativă destinată elevilor de liceu** care conține informații sintetice despre legile transparenței și modalitățile concrete de aplicare a acestora.

Ambele instrumente au fost testate în mod concret de APADOR-CH și organizații bucureștene în patru licee din București. Cele treisprezece ore de dirigenție ce au fost susținute la Liceul teoretic Dante Alighieri, Liceul teoretic Ion Neculce, Colegiul Național Elena Cuza și Liceul teoretic Alexandru Ioan Cuza din Capitală s-au desfășurat interactiv, iar elevii au fost încurajați să își exprime cunoștințele și opiniile.

Orele au permis identificarea unor probleme generale. Majoritatea elevilor participanți nu au arătat (sau au preferat să nu arate) că dispun de cunoștințele de bază legate de principiile unui stat de drept, democratic (organizarea statului, principalele puteri în stat și atribuțiile lor, instituțiile centrale și locale). Această constatare trebuie, însă, nuanțată. În primul rând, aceste chestiuni nu au fost studiate decât în cadrul disciplinelor „Educație/Cultură civică” în cadrul ciclului gimnazial. Apoi, este posibil ca elevii care aveau aceste cunoștințe să refuze să le arate pentru a evita reacții negative din partea colegilor (și a nu trece drept „tocilarii clasei”).

Orele de dirigenție au confirmat, însă, lipsa interesului elevilor de liceu pentru problematica drepturilor cetățenești precum și lipsa implicării în sfera socială (deși s-au înregistrat și câteva excepții notabile la unele clase de elevi liceele Dante Alighieri și Alexandru Ioan Cuza). Această problemă este abordată de elevii de liceu în puține ocazii, mai ales atunci când anumite chestiuni sunt intens mediatizate sau intră în sfera senzaționalului. Ca surse de informare, elevii de liceu preferă Internetul și presa (deși nu întotdeauna cea specializată, ci mai curând cea orientată către divertisment).

Referitor la orele de dirigenție, în liceele participante acestea sunt în general alocate chestiunilor organizatorice sau administrative sau altor discipline considerate mai „nobile”. Părerile au fost împărțite în ce privește introducerea educației civice în cursul orelor de dirigenție (sau în cadrul mai larg al programei de învățământ). Pentru orele de dirigenție, doar o parte a elevilor s-a arătat interesată pentru aprofundarea discuțiilor pe chestiuni civice, ceilalți fiind mulțumiți de starea actuală de lucruri sau pesimiști în ce privește posibilitatea de o schimba. De asemenea, o parte a elevilor au fost de părere că programa este deja prea încărcată, iar materia

educație civică nu ar trebui introdusă pentru a nu încărcă și mai mult programa. Au fost și opinii favorabile introducerii acestei materii, motivate în general pe accesibilitatea ei (de unde și garanția unei note mari la final de semestru). În final, rare au fost opiniile favorabile introducerii acestei materii datorită interesului sau utilității pe care o prezintă.

Pe baza acestei experiențe, a fost elaborat **un ghid de acțiune** în sprijinul organizațiilor neguvernamentale de tineret pentru a replica această experiență și în alte licee din București și din țară. Ghidul este un instrument concret și concis care să indice pașii de urmat de către o organizație neguvernamentală în vederea utilizării în plan local a instrumentelor deja elaborate (broșura informativă și planul de lecție). Acest ghid de acțiune a fost discutat și îmbunătățit în cursul unei școli de toamnă care a avut loc în perioada 14-16 octombrie 2010 la Predeal și la care au participat douăzeci și două de organizații neguvernamentale de tineret.

Până la redactarea acestui material, organizațiile neguvernamentale participante la școala de toamnă au întreprins demersuri încurajatoare în sensul aplicării ghidului de acțiune, unele dintre organizații reușind deja să deruleze acțiuni de informare a elevilor, altele perfectând acorduri de parteneriat cu instituții de învățământ în vederea desfășurării unor lecții.

Informarea elevilor din ciclul II de liceu cu privire la modalitățile de a-și exercita drepturile cetățenești cu privire la transparența și responsabilitatea autorităților publice este un deziderat greu de realizat. Chiar dacă este de presupus că eficiența informării elevilor de către organizațiile neguvernamentale este mai mare decât alte modalități de informare, este evident că acestea nu au capacitatea de a realiza o informare exhaustivă. Ca urmare, APADOR-CH a identificat și alte posibile căi de diseminare a informațiilor esențiale în așa fel încât acestea să poată ajunge toți elevii din țară.

În acest sens inspectoratele școlare județene din toată țara au fost deja informate despre derularea proiectului odată cu transmiterea către acestea a broșurilor informative în vederea distribuirii în rețeaua școlară. Atât inspectoratelor cât și liceelor din țară și din capitală li se vor pune la dispoziție, pe lângă broșura

informativă, și planul de lecție și materialele ce sintetizează legile relevante pentru exercitarea drepturilor cetățenești fie în formă tipărită, fie electronică, pe pagina de Internet http://www.apador.org/p_ongt.php.

APADOR-CH își exprimă speranța ca toți actorii implicați, fie ei instituții cu atribuții și responsabilități în procesul educațional, fie organizații neguvernamentale vor contribui la diseminarea acestor informații către elevi în vederea educării acestora în spirit democratic.

B. Concluziile proiectului și recomandări

Organizațiile neguvernamentale sunt cel mai bine plasate pentru a se implica, prin folosirea cadrului legal, în proiecte de transparentizare și de responsabilizare a instituțiilor publice. De asemenea, organizațiile neguvernamentale o dată ce preiau rolul de formator au o capacitate crescută de diseminare a informației și de multiplicare a bunelor practici în ce privește transparentizarea și responsabilizarea factorului public.

Cadrul legal (legile nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrație și Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor) permite efectiv organizațiilor neguvernamentale să își exercite rolul său de prevenire a faptelor de corupție și creștere a gradului de transparență și responsabilizare a administrației publice, în special a celei locale.

Cadrul legal în materia transparenței instituționale este puțin cunoscut în afara mediului juridic. Prin urmare, persistă o mare nevoie de formare și mai ales de formare de formatori în acest domeniu.

Elevii de liceu acordă puțin interes chestiunilor legate de drepturile cetățenești și de transparentizarea autorităților publice. Deși ajunși la vârsta la care pot să își exercite dreptul de vot, mulți și-au afirmat opțiunea de a nu și-l exercita. Pentru că aceste chestiuni nu fac parte din programa de învățământ, elevii nu au de cele mai multe ori cunoștințele de bază privind principalele instituții și principii de funcționare ale

statului de drept. Mai grav, cele mai multe informații în aceste domenii sunt preluate din surse precum Internetul sau presa orientată spre senzațional, ceea ce îi face mai vulnerabili față de discursul populist sau extremist.

De aceea, APADOR-CH recomandă organizațiilor neguvernamentale

- să recurgă la dispozițiile din legile transparenței pentru a promova și încuraja autoritățile publice să își desfășoare activitatea în conformitate cu principiile transparenței;
- să promoveze legile transparenței prin activități de advocacy și de formare de formatori.

APADOR-CH recomandă de asemenea abordarea chestiunilor legate de drepturile cetățenești și transparența instituțională în cursul orelor de dirigiență precum și, în măsura posibilului, introducerea disciplinei „Educație civică” în programa de învățământ în licee.

SECȚIUNEA II

LEGEA NR.544/2001 PRIVIND LIBERUL ACCES LA INFORMAȚIILE DE INTERES PUBLIC (sinteză și explicații)

Această lege concretizează, cu o întârziere de 10 ani, o prevedere cu caracter general cuprinsă în articolul 31 din Constituția României (1991), conform căreia: „Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit”, dar acest drept „...nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională”. Același articol din Constituție prevede că „Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal”. Articolul 31 nu a suferit modificări de substanță cu ocazia revizuirii, în anul 2003, a Constituției; doar la alineatul 3 a fost înlocuită sintagma „siguranța națională” cu „securitatea națională”.

În același timp, Legea nr. 544/2001 reprezintă un semnal important transmis autorităților și instituțiilor publice cu privire la relația, lipsită de opacitate, pe care trebuie să o aibă cu „simplul cetățean”. În esență, legea prevede că orice persoană

poate solicita oricărei autorități/instituții publice comunicarea oricărei informații de interes public. Cererea, verbală sau scrisă, nu trebuie însoțită de o justificare din care să rezulte interesul personal al solicitantului cu privire la informațiile solicitate, întrucât art. 1 din lege prevede că „Accesul liber și neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public...constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice”. Deci, informațiile de interes public pot fi solicitate de orice persoană, fizică sau juridică, de la orice autoritate/instituție publică din simpla dorință a persoanei de a se informa cu privire la activitatea acelei instituții/autorități publice, sau, altfel spus, din „simplă curiozitate”.

A. Informațiile de interes public

a) Care informații sunt de interes public?

Orice informații care se referă la sau rezultă din activitățile unei instituții sau autorități publice ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, unei regii autonome, companii naționale, precum și oricărei societăți comerciale aflate sub autoritatea unei autorități publice centrale sau locale și la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar.

Legea nr. 544/2001 a fost modificată prin Legea nr. 371/2006, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 837 din 11 octombrie 2006; pe de o parte, s-a realizat o lărgire a noțiunii de „autoritate/instituție publică” prin includerea în aceasta a companiilor naționale și a unor categorii de societăți comerciale; de asemenea, în cazul regiilor autonome, a fost înlăturată condiționarea ca ele să folosească resurse financiare publice; pe de altă parte, prin aceeași lege, a fost lărgită categoria excepțiilor de la liberul acces la informațiile de interes public prin adăugarea cazurilor în care publicitatea informațiilor aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială.

În urma unei modificări relativ recente a legii în 2006, prin care a fost introdus art. 11¹, contractele de achiziții publice au fost prevăzute expres în categoria informațiilor de interes public. Obligația de a comunica aceste informații privind contractele de achiziții publice, inclusiv a copiilor de pe contracte, revine autorității contractante, astfel cum este definită prin lege, mai precis prin Ordonanța de

urgență nr. 34/2006 privind achizițiile publice. S-a precizat și că excepțiile de la liberul acces prevăzute la art. 12 se aplică și în cazul contractelor de achiziții publice.

Prin art. 3 lit. f din ordonanța de urgență, contractul de achiziții publice este definit drept contractul cu titlu oneros, încheiat în scris între una sau mai multe autorități contractante, pe de o parte, și unul sau mai mulți operatori economici, pe de altă parte, având ca obiect execuția de lucrări, furnizarea de produse sau prestarea de servicii, în sensul prezentei ordonanțe de urgență; contractul de achiziții publice include și categoria contractului sectorial, astfel cum este definit la art. 229 alin. 2 (contract care se atribuie pentru efectuarea unei activități relevante în sectoarele de utilitate publică: apă, energie, transport, poștă),

Potrivit art. 8 din ordonanța de urgență, au calitatea de autoritate contractantă:

a) oricare organism al statului – autoritate publică sau instituție publică – care acționează la nivel central ori la nivel regional sau local;

b) oricare organism de drept public, altul decât unul dintre cele prevăzute la lit. a), cu personalitate juridică, care a fost înființat pentru a satisface nevoi de interes general fără caracter comercial sau industrial și care se află cel puțin în una dintre următoarele situații:

– este finanțat, în majoritate, de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public;

– se află în subordinea sau este supusă controlului unei autorități contractante, astfel cum este definită la lit. a), sau unui alt organism de drept public;

– în componența consiliului de administrație/organului de conducere sau de supervizare mai mult de jumătate din numărul membrilor acestuia sunt numiți de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către un alt organism de drept public;

c) oricare asocierie formată de una sau mai multe autorități contractante dintre cele prevăzute la lit. a) sau b);

d) oricare întreprindere publică ce desfășoară una sau mai multe dintre activitățile prevăzute la cap. VIII secțiunea 1, atunci când aceasta atribuie contracte de

achiziție publică sau încheie acorduri-cadru destinate efectuării respectivelor activități;

e) oricare subiect de drept, altul decât cele prevăzute la lit. a)-d), care desfășoară una sau mai multe dintre activitățile prevăzute la cap. VIII secțiunea 1, în baza unui drept special sau exclusiv, astfel cum este acesta definit la art. 3 lit. t), acordat de o autoritate competentă, atunci când acesta atribuie contracte de achiziție publică sau încheie acorduri-cadru destinate efectuării respectivelor activități.

Prin cea mai recentă modificare a legii accesului la informațiile publice, au fost incluse în categoria informațiilor de interes public și cele privind contractele de privatizare. Modificarea are, desigur, un caracter pozitiv, prin lărgirea categoriei informațiilor de interes public, dar, în practică, rolul ei este mai mult declarativ, deoarece în text se prevede că numai contractele de privatizare încheiate după data intrării în vigoare a legii de modificare (deci, după 29 iunie 2007) sunt calificate ca fiind de interes public; or, este binecunoscut că „marile” și, totodată, discutabilele privatizări s-au făcut în perioada anterioară.

Pe de altă parte, nu se justifică o împărțire a contractelor de privatizare în două categorii: de interes public sau lipsite de interes public doar în raport de data la care au fost încheiate, deci în raport de un criteriu lipsit de substanță. În mod normal, ar trebui stabilit că toate contractele de privatizare, indiferent de data încheierii, intră în categoria informațiilor de interes public, cu consecința ca toate aceste contracte să aibă regimul aplicabil informațiilor de interes public.

În raport de faptul că modificarea legii s-a produs la art. 5, care reglementează categoria informațiilor de interes public ce se comunică din oficiu, rezultă că și contractele de privatizare au fost incluse în categoria informațiilor de interes public ce se comunică din oficiu; legea prevede o formă specială de comunicare din oficiu a acestor contracte, respectiv: punerea lor la dispoziția solicitantului, prin consultare la sediul autorității sau instituției publice. Aceasta nu înseamnă că nu pot fi comunicate și copii de pe aceste contracte, la cererea solicitantului, potrivit art. 9 din Legea nr. 544/2001.

b) Care informații nu sunt considerate de interes public, deși ar trebui să fie?

Toate informațiile privind utilizarea banilor publici, indiferent de către cine; banul public își păstrează acest caracter indiferent în mâinile cui se află. Raționamentul este valabil și pentru serviciile publice sau bunurile publice. Legea nr. 544/2001 ar trebui corectată sub acest aspect; modificările de până acum sunt destul de „timide”.

c) Pentru care informații de interes public este liber accesul?

Pentru toate, cu excepția celor la care accesul este interzis expres prin lege; cazurile exprese de interzicere a accesului sunt prevăzute în art. 12 din lege. Consecința este că nu persoana trebuie să dovedească dreptul său de liber acces la o informație de interes public (acesta este prevăzut expres de lege, în art. 1, ca principiu fundamental); dimpotrivă, de fiecare dată când refuză comunicarea oricărei informații de interes public, autoritatea/instituția publică are obligația să facă dovada că acea informație este exceptată de la liberul acces potrivit art. 12 din lege. Dacă nu face aceasta dovadă (dovada nu se rezumă la o simplă afirmație) autoritatea/instituția publică nu poate refuza, în mod legal, comunicarea informației.

d) Pentru care informații de interes public nu este liber accesul?

1. O parte dintre informațiile clasificate, respectiv numai informațiile clasificate din domeniul apărării naționale, siguranței și ordinii publice, precum și informațiile clasificate care privesc deliberările autorităților și cele care privesc interesele economice și politice ale României. (Informațiile clasificate sunt reglementate printr-o lege distinctă, Legea nr.182 din 12 aprilie 2002 privind protecția informațiilor clasificate).

Excepție: acele informații care favorizează sau ascund încălcarea legii de către o autoritate/instituție publică nu pot fi considerate ca informații clasificate și constituie informații de interes public la care accesul este liber (articolul 13 din Legea nr.544/2001). De asemenea, prin articolul 24 alin.5 din Legea nr.182/2002 se interzice clasificarea ca secrete de stat a informațiilor, datelor sau documentelor

în scopul ascunderii încălcărilor legii, erorilor administrative, limitării accesului la informațiile de interes public, restrângerii ilegale a exercițiului unor drepturi ale vreunei persoane sau lezării altor interese legitime.

Dacă astfel de informații au fost, totuși, clasificate, orice persoană are dreptul să inițieze o procedură pentru declasificare a lor (procedură reglementată în art. 20 din Legea nr.182/2002). Dacă s-a refuzat comunicarea unor astfel de informații pe motiv că sunt clasificate, recomandăm folosirea, în paralel a două proceduri: procedura de contestare a refuzului inițiată în baza Legii nr.544/2001 și, distinct, și procedura de declasificare a acelor informații, conform Legii nr.182/2002; în mod normal, procesul inițiat în baza legii nr. 544/2001 va trebui să fie suspendat, în temeiul art. 244 al. 1 pct. 1 din codul de procedură civilă, până când va fi soluționat irevocabil procesul prin care s-a solicitat declasificarea informației respective.

În situația în care solicitantul informației susține că ea nu putea fi clasificată în raport de dispozițiile art. 13 din Legea nr. 544/2001, considerăm că nu mai este necesară o acțiune distinctă de declasificare a informației, întemeiată pe Legea nr. 182/2002, întrucât instanța sesizată cu o acțiune întemeiată pe Legea nr. 544/2001, poate să constate incidența art. 13 din Legea nr. 544/2001 și, în consecință, să oblige la comunicarea informației. Deci, dacă declasificarea nu este cerută în baza vreunui motiv din Legea nr. 182/2002, ci doar în baza art. 13 din Legea nr. 544/2001, considerăm că o singură acțiune, întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 este suficientă pentru a obține obligarea autorității/instituției publice să comunice informații pe care le-a clasificat pentru a favoriza sau ascunde încălcări ale legii.

2. Informațiile privind activitățile comerciale sau financiare, dar numai dacă publicitatea acestora aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială, precum și principiului concurenței loiale, potrivit legii.

Art. 12 alin. 1 lit. c din Legea nr. 544/2001 a fost modificat prin Legea nr. 371/2006 în sensul includerii protecției dreptului de proprietate intelectuală ori industrială printre cazurile de exceptare a liberului acces la informațiile de interes public.

În esență, dreptul de proprietate intelectuală se referă la dreptul de autor (ansamblul de drepturi morale și patrimoniale cuvenite creatorilor operelor literare, artistice sau științifice) și la drepturile conexe dreptului de autor (drepturile artiștilor interpreți asupra rezultantei obținute prin: interpretarea, regizarea, dirijarea unei creații artistice pentru ca aceasta să ajungă la cunoștința publicului, drepturile producătorilor de înregistrări sonore/fonograme asupra acestora, drepturile radiodifuzorilor asupra emisiunilor pe care le realizează).

Dreptul de proprietate industrială are ca obiect creațiile, de regulă cu caracter tehnic, care se aplică în orice domeniu de activitate economică: producție, comerț, servicii. Componenta centrală este dreptul de inventator. Protecția dreptului de proprietate industrială presupune, pe lângă protecția invențiilor (creații tehnice brevetate), protecția noilor soiuri de plante, hibrizi sau rase de animale (brevetate), protecția topografiilor circuitelor integrate (de exemplu: microprocesoarele care intră în compunerea unității centrale a unui calculator), protecția know-how-ului (totalitatea cunoștințelor și soluțiilor noi, confidențiale, deținute de un comerciant, utile în industrie, comerț sau servicii, pentru care titularul își manifesta voința de a le transmite doar în anumite condiții terților; în sens larg, ar include „secretul economic”), protecția desenelor și modelelor industriale (de exemplu: diverse modele de mobilier sau de obiecte de uz casnic, desenul unei țesături, caroseriile de autoturisme, modelele de recipiente pentru diverse băuturi sau produse cosmetice).

Principiul concurenței loiale este „motorul” economiei de piață funcționale; numai printr-o competiție reală și în condiții corecte, caracterizate prin bună-credință și conformitate cu uzanțele comerciale cinstite, se poate ajunge la o creștere a calității produselor corelată cu o normală scădere a prețurilor. Prin concurență loială se înțelege, în esență, exercitarea activității de comerț cu bună-credință și potrivit uzanțelor cinstite. Ea este protejată în interesul comun al comercianților și al consumatorilor, întrucât are ca rezultat orientarea clientelei către comercianții care vând cel mai ieftin produse de cea mai bună calitate.

Concurența este neloială atunci când activitatea comerciantului se realizează prin utilizarea de procedee nelegale, contrare uzanțelor comerciale. În general, actele și faptele de concurență neloială constau în: acorduri și practici monopoliste

discriminatorii, crearea de confuzie, denigrarea și dezorganizarea comercianților concurenți, exercitarea propriului comerț contrar uzanțelor cinstite. Faptele de concurență neloială constituie infracțiuni (art. 301 din codul penal pedepsește concurența neloială, art. 5 din Legea nr. 11/1991 prevede o infracțiuni distincte privind concurența neloială), contravenții (reintroduse în Legea nr. 11/1991 prin Legea nr. 298/2001, după ce fuseseră eliminate prin Legea nr. 21/1996) sau delict civile. Respectarea legislației în domeniul concurenței este urmărită de Consiliul Concurenței, autoritatea de concurență din țară; în caz de nerespectare a legislației, poate aplica sancțiunile prevăzute de legea concurenței.

Având în vedere faptul că art. 20 alin. 4 lit. d și art. 27 alin. 6 din Legea nr. 21/1996, legea concurenței, republicată în 2005, prevăd posibilitatea Consiliului Concurenței de a formula puncte de vedere în materia concurenței, ar fi util ca într-un litigiu privind aplicarea Legii nr. 544/2001, în care comunicarea informațiilor a fost refuzată pe motiv că prin publicitatea acestora s-ar aduce atingere principiului concurenței loiale, să se ceară, ori direct ori prin intermediul instanței, un punct de vedere al consiliului cu privire la problema legată de concurență ridicată în respectiva cauză.

3.Informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii (Legea nr.677/2001 se referă la protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date). În sensul art. 2 lit. c din Legea nr. 544/2001 și în sensul art. 3 lit. a din Legea nr. 677/2001 privind protecția datelor personale, constituie informație cu privire la datele personale orice informație privind o persoană fizică identificată sau identificabilă.

După cum s-a precizat în mod constant în doctrină, mijloacele de identificare a persoanei fizice, numite și atribute de identificare, sunt: numele, domiciliul și starea civilă. Or, numai prin reunirea celor 3 atribute de identificare (nume, domiciliu, stare civilă) se ajunge la o reală identificare a persoanei. Simpla indicare a numelui unei persoane (spre exemplu, Ion Ion, Popescu Vasile etc) nu conduce, în mod evident, la identificarea unei persoane. Cu privire la persoana identificabilă, art. 3 lit. a din Legea nr. 677/2001 precizează că o persoană devine identificabilă în măsura în care se face referire la un număr de identificare (de exemplu, codul

numeric personal; serie și număr ale actului de identitate) sau la date fizice, biologice etc care duc la identificarea persoanei. Indicarea funcției ocupate de o persoană nu constituie o identificare a persoanei și nici nu face acea persoană identificabilă, întrucât identificarea unei persoane presupune întrunirea cumulativă a 3 atribute de identificare: nume, domiciliu, stare civilă. Numele, singur, nu constituie o identificare a persoanei, deoarece există mai multe persoane cu același nume; diferența dintre ele, adevărata individualizare a persoanei, rezultă numai din coroborarea cu numele a datelor privind domiciliul și a datelor de stare civilă.

Este de menționat, desigur, în sens negativ, decizia nr. 615/2006 a Curții Constituționale prin care s-a stabilit constituționalitatea art. 158 al. 1 din codul muncii referitor la confidențialitatea salariilor personalului autorităților și instituțiilor publice, cu motivarea, cel puțin discutabilă, că salariul concret al unei persoane nu mai prezintă interes public, intrând în sfera interesului privat al persoanei.

În raport de această decizie, obligatorie, a Curții Constituționale, instanțele consideră în prezent că informațiile solicitate, în baza Legii nr. 544/2001, cu privire la veniturile persoanelor din cadrul autorităților/instituțiilor publice, venituri obținute, totuși, din bani publici, sunt informații exceptate de la liberul acces prin art. 12 lit. d din Legea nr. 544/2001, întrucât se referă la date personale.

Excepție: Informațiile cu privire la datele personale devin informații de interes public în măsura în care afectează capacitatea de exercitare a unei funcții publice. Deci, accesul la astfel de informații este liber (articolul 14 alin.1 din Legea nr.544/2001). Spre exemplu, datele privind starea sănătății sunt, evident, date cu caracter personal; pentru ocuparea unor anumite funcții publice, legea prevede necesitatea unei bune stări de sănătate; datele privind sănătatea unei persoane care ocupă astfel de funcții publice, deși au caracter personal, devin informații de interes public, întrucât sunt de natură să afecteze capacitatea de exercitare a funcției publice. Considerăm că în aceeași categorie a excepției care permite liberul acces la datele cu caracter personal sunt incluse și datele din care ar rezulta cazuri de incompatibilități sau conflicte de interese privind exercitarea funcției publice; și

astfel de date afectează (altfel decât fizic/medical) capacitatea de exercitare a funcției publice.

4. Informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfășurare. Pentru a fi exceptate de la liberul acces, nu este suficient ca informațiile să privească ancheta penală sau disciplinară; pentru ca refuzul de comunicare să fie legal, este necesar ca refuzul să fie însoțit de dovezi din care să rezulte că prin publicitatea acelor informații se produce una dintre consecințele prevăzute de lege: periclitarea rezultatului anchetei, dezvăluirea de surse confidențiale, periclitarea vieții/integrității corporale/sănătății unei persoane; nu este suficient ca autoritățile/instituțiile publice să facă o simplă afirmație că s-ar produce acele consecințe negative, ci trebuie să facă și dovada producerii lor.

De asemenea, pentru a se respecta scopul legii, care este comunicarea informațiilor de interes public și nu secretizarea lor, este necesar ca autoritățile/instituțiile publice să ia măsurile necesare pentru a comunica informațiile de interes public într-o formă care să asigure protecția valorilor la care se referă textul legal (de exemplu prin acoperirea datelor ce ar periclita acele valori), fără însă a refuza total comunicarea acelor informații.

5. Informațiile privind procedurile judiciare, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces. Și aici sunt valabile, în mod corespunzător, comentariile de la excepția precedentă referitoare la informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare. Simpla afirmație că s-ar aduce atingere caracterului echitabil al procesului sau interesului legitim al unei părți nu este suficientă, trebuie ca aceste consecințe să fie și dovedite de către autoritatea/instituția publică atunci când le invocă.

6. Informațiile a căror publicare prejudiciază măsurile de protecție a tinerilor. Problema este că în legislație nu există o definiție a noțiunii generice de „tânăr”; în cadrul unor acte normative speciale este definită noțiunea de „tânăr”, dar cu

aplicabilitate restrânsă la acel act normativ; astfel, spre exemplu în art. 2 din Legea nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală, cu modificările ulterioare, se menționează despre „tinerii în vârstă de până la 35 de ani”. Pentru acest motiv, este necesar ca o viitoare modificare a Legii nr. 544/2001 să includă și definirea noțiunii de „tânăr”, prin indicarea unei limite de vârstă, ca în exemplul citat mai sus.

B. Solicitantul

a) Cine poate solicita informații de interes public?

Orice persoană, fizică sau juridică, română sau străină poate cere informații de interes public (art.20 din Normele metodologice din 7 februarie 2002 de aplicare a Legii nr.544/2001)

b) Solicitantul trebuie să-și motiveze, să-și justifice cererea ?

Nu, cererea nu trebuie justificată. Informațiile de interes public pot fi solicitate și numai din “simplă curiozitate”, întrucât accesul la astfel de informații este liber, ceea ce presupune ca ele să se afle la dispoziția tuturor.

C. Accesul la informațiile de interes public

a) Cum pot fi aflate informațiile de interes public?

Ele se comunică din oficiu (fără a fi nevoie de vreo cerere) sau la cererea, verbală sau scrisă, a solicitantului. Accesul la informațiile de interes public este gratuit. Solicitantul trebuie, însă, să suporte costul serviciilor de copiere a documentelor pe care le cere.

a1) Comunicarea din oficiu

Nu toate informațiile de interes public se comunică din oficiu, ci numai o categorie: cele care privesc organizarea și funcționarea autorității/instituției publice, datele de identificare (denumire, adresă, numere de telefon, fax, adrese electronice), structura organizatorică, sursele financiare, bugetul, bilanțul contabil, programele și

strategiile proprii, liste cu documentele de interes public și cu categoriile de documente produse și/sau gestionate, căile de atac la dispoziția solicitantului, precum și contractele de privatizare încheiate după 29 iunie 2007.

Comunicarea din oficiu se realizează prin: publicarea, anual, a unui buletin informativ de către autoritățile/instituțiile publice; publicarea, în Monitorul Oficial, Partea a III-a, cel puțin anual, a unui raport de activitate de către autoritățile publice; organizarea la sediul fiecărei autorități/instituții publice a unui punct de informare-documentare unde solicitantul să poată consulta documentele ce conțin informații de interes public ce se comunică din oficiu; afișarea la sediul fiecărei autorități/instituții publice sau publicarea respectivelor informații în Monitorul Oficial sau în mijloacele de informare în masă, în publicații proprii, precum și în pagina de internet proprie.

Afișarea la sediul autorității/instituției publice este, în cazul tuturor autorităților și instituțiilor publice, modalitatea minimă obligatorie de difuzare a informațiilor de interes public comunicate din oficiu (art.11 din Norme). Excepție fac doar contractele de privatizare menționate mai sus, la care accesul se face doar prin punerea lor la dispoziția solicitantului, pentru consultare, la sediul autorității/instituției publice, potrivit dispoziției cu caracter derogatoriu de la art. 5 alin. 5 din Legea nr. 544/2001. Informațiile comunicate din oficiu trebuie prezentate într-o formă accesibilă și concisă, care să faciliteze contactul persoanei interesate cu autoritatea/instituția publică (art.10 din Norme). Rezultă că dacă informațiile nu sunt prezentate într-o formă accesibilă, obligația comunicării lor din oficiu nu este îndeplinită.

a2) Comunicarea la cerere

Cererea poate fi verbală sau scrisă. Cererea verbală se adresează compartimentului/biroului de informare și relații publice sau persoanei special desemnate în acest scop. Răspunsul se comunică pe loc, în cadrul unui program afișat la sediul instituției/autorității publice. Dacă informațiile solicitate nu sunt disponibile pe loc, persoana este îndrumată să le ceară în scris.

Cererea scrisă poate fi făcută pe hârtie sau pe suport electronic (e-mail). Ea trebuie să conțină: denumirea și sediul autorității/instituției publice; numele, prenumele și semnătura solicitantului, precum și adresa la care se solicită primirea răspunsului; care este informația solicitată, dacă se solicită copii de pe documente (cu indicarea cât mai exactă a acestora), disponibilitatea de a plăti costurile serviciilor de copiere a documentelor. Cererea scrisă poate fi făcută pentru comunicarea oricărui gen de informații de interes public, inclusiv a celor care se comunică din oficiu. În caz contrar, ar fi îngreunat nejustificat dreptul persoanei de a cere în scris orice informație de interes public, prevăzut în articolul 6 din Legea nr.544/2001. În acest sens există soluții și în jurisprudență (sentința civilă nr.577/F din 27 iunie 2002 pronunțată de Tribunalul București în dosarul nr.782/2002), instanța hotărând că obligația instituțiilor/autorităților publice de a comunica din oficiu unele informații de interes public nu exclude obligația acestora de a comunica informațiile și în scris, la cererea solicitantului, conform articolului 6 din Legea nr.544/2001.

Art. 21 alin. 2 din Norme restrânge în mod nejustificat dispoziția legală care nu interzice, ci permite, comunicarea la cerere și a informațiilor care se comunică din oficiu. Acest articol din Norme prevede ca informațiile care se comunică din oficiu nu se comunică și la cererea scrisă, ci doar se indică sursa unde informația poate fi găsită. În practică, se pot crea mari dezavantaje pentru solicitant; de exemplu, dacă o informație este afișată la sediul autorității/instituției publice, iar solicitantul este din altă localitate, va fi nevoit să se deplaseze până la sediu, în loc să i se comunice prin poștă acea informație la care avea liber acces. Precizăm că normele reprezintă un act normativ cu putere inferioară legii, iar un act inferior nu poate modifica o lege. Dacă solicitarea nu este de competența instituției/autorității publice sesizate, aceasta nu o va restitui persoanei, ci, în termen de 5 zile de la primire, o va trimite instituției/autorității competente și va informa solicitantul despre aceasta.

b) Termenele de comunicare

Legea prevede termene de comunicare de: 5 zile, 10 zile și 30 de zile. În termen de 5 zile de la primirea cererii se comunică în scris refuzul comunicării informațiilor și motivarea acestuia. În termen de 10 zile de la înregistrarea cererii se comunică în

scris informațiile solicitate sau, în cazul în care au fost cerute informații complexe, faptul că ele vor fi comunicate în scris în termen de 30 zile de la înregistrare. În termen de 30 de zile de la înregistrare se comunică în scris informațiile complexe, pentru care identificarea și difuzarea necesită o durată de timp ce depășește 10 zile.

Termenele de 5, 10, 30 de zile nu sunt pe zile lucrătoare (cum se prevede în Norme), ci calendaristice, întrucât, pe de o parte, Legea nr.544/2001 nu distinge și se referă la zile (care pot fi lucrătoare sau nelucrătoare) iar, pe de altă parte, acesta este și sistemul termenelor din codul de procedură civilă, care completează Legea nr.544/2001. Întrucât nu este în puterea Normelor să adauge la lege, ele conțin o inadvertență atunci când se referă la aceste termene ca fiind pe zile lucrătoare, iar nu calendaristice. Calculul termenelor se face potrivit articolului 101 din codul de procedură civilă, în sensul că termenele se socotesc pe zile libere, neintrând în calcul nici ziua în care a început și nici ziua când s-a sfârșit termenul. Desigur, dacă termenul se sfârșește într-o zi nelucrătoare (sărbătoare legală sau când serviciul este suspendat) el se va prelungi până la sfârșitul primei zile de lucru următoare.

Nerespectarea termenelor legale pentru comunicarea în scris a refuzului sau a informației echivalează cu refuzul nejustificat de rezolvare a cererii și, implicit de aplicare a legii liberului acces la informațiile de interes public. Chiar dacă, în cele din urmă, refuzul sau informația vor fi comunicate, dar cu depășirea termenelor legale, cel vinovat de întârziere nu poate fi exonerat de răspunderea disciplinară, iar instituția/autoritatea publică nu va fi scutită de obligația de a plăti solicitantului daune morale și/sau materiale pentru vătămarea produsă prin încălcarea legii liberului acces la informațiile de interes public.

D. Căi de atac

Pentru refuzul nejustificat, explicit sau tacit, de comunicare a informațiilor sau pentru orice altă încălcare a dreptului persoanei de liber acces la informațiile de interes public (comunicarea informațiilor într-o formă inaccesibilă, neclară, vagă, incompletă, comunicare tardivă a informațiilor sau a refuzului, necomunicarea prelungirii termenului de la 10 la 30 zile etc.) solicitantul are la dispoziție două căi de atac : reclamația administrativă și plângerea în instanță.

a) Reclamația administrativă

Constă într-o reclamație scrisă care se adresează conducătorului autorității/instituției publice din care face parte angajatul care a refuzat aplicarea prevederilor legii liberului acces la informațiile de interes public. Se formulează în termen de 30 zile de la data la care solicitantul informației a luat cunoștință de încălcarea dreptului.

Dacă solicitantul nu primește răspuns la cererea inițială de obținere a informațiilor după trecerea a 10 zile de la data înregistrării (termenul obișnuit pentru comunicarea informațiilor) și nici comunicarea că termenul a fost prelungit de la 10 la 30 zile, recomandăm să facă reclamație administrativă în termen de 30 zile de la expirarea celor 10 zile. Aceasta deoarece necomunicarea în termen echivalează cu refuzul nejustificat al rezolvării cererii și, implicit, al aplicării legii. Desigur, dacă solicitantul primește în termen de 10 zile de la înregistrare comunicarea că termenul a fost prelungit la 30 zile, termenul pentru introducerea reclamației administrative începe să curgă după expirarea celor 30 zile.

Reclamația administrativă va cuprinde, pe lângă mențiunile din cererea de solicitare a informației, o expunere a motivelor pentru care solicitantul consideră că a fost încălcată legea.

Reclamantul primește răspuns la reclamația administrativă numai în cazul în care aceasta este admisă. Răspunsul este scris și se comunică în termen de 15 zile de la data depunerii reclamației. Trebuie să cuprindă atât informațiile solicitate, cât și sancțiunile disciplinare luate împotriva celui vinovat. Dacă reclamația este respinsă, solicitantului nu i se comunică nimic. Această reglementare încalcă articolul 47 alin.4 din Constituție care prevede că autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții. Deci, comunicarea soluției trebuie făcută în toate cazurile, nu numai când reclamația este admisă.

b) Plângerea în instanță

Instanța poate fi sesizată direct cu plângere împotriva refuzului de aplicare a Legii nr. 544/2001. Nu este necesar ca, înainte de sesizarea instanței, să se adreseze o reclamație administrativă conducătorului autorității/instituției publice. Reclamația administrativă are caracter facultativ, deși articolul 36 din Norme ar putea conduce la o soluție contrară, neconformă – din nou – cu dispozițiile Legii nr. 544/2001. Termenul de sesizare a instanței este de 30 zile (art. 22 alin. 1 din lege) și începe să curgă de la data expirării termenelor de 5 zile, de 10 zile sau de 30 zile, în care autoritatea/instituția publică trebuie să comunice refuzul sau informația, termene prevăzute în articolul 7 din Legea nr. 544/2001.

Atenție! Dacă se formulează o reclamație administrativă, trebuie avut în vedere că acest fapt nu prelungește termenul de sesizare a instanței cu durata rezolvării reclamației. Aceasta întrucât, după cum am precizat, sesizarea instanței nu este condiționată de formularea, în prealabil, a unei reclamații administrative. Cu alte cuvinte, în același termen de 30 zile de la data expirării termenelor de 5, 10, 30 zile pentru comunicarea refuzului sau informației trebuie să se formuleze și reclamația administrativă și să fie sesizată și instanța.

În lipsa unui răspuns la cererea de informații, instanța trebuie sesizată în termen de 10 + 30 zile de la data la care autoritatea/instituția publică a primit cererea. Aceasta deoarece, în sistemul Legii 544/2001, termenul de 10 zile este termenul general în care autoritatea/instituția publică trebuie să reacționeze, adică să comunice informațiile sau faptul că are nevoie de mai mult de 10 zile (maximum 30 zile) pentru a le comunica. Dacă, până la expirarea termenelor de 5, 10, 30 zile, se primește un răspuns de la autoritatea/instituția publică, iar acest răspuns este nemulțumitor, termenul de 30 zile pentru sesizarea instanței începe să curgă de la data primirii răspunsului, iar nu de la expirarea termenelor de 5, 10, 30 zile.

c) Calculul termenelor

Termenele prevăzute în Legea nr. 544/2001 se calculează potrivit art. 101 alin. 1 și 5 din Codul de procedură civilă, care, în lipsa unor prevederi derogatorii din legile

544/2001 și 554/2004, completează prevederile procedurale (conform art. 721 din Codul de procedură civilă).

Art. 101 alin. 1 din Codul de procedură civilă prevede că termenele se calculează pe „zile libere”, neintrând în calcul nici ziua în care a început și nici ziua în care s-a sfârșit termenul. Spre exemplu, un termen de 5 zile care începe la 2 iunie durează până la 8 iunie inclusiv, dacă e calculat în sistemul „zilelor libere”; data de 9 iunie este prima zi în care termenul de 5 zile, început la 2 iunie, a expirat. Deci, un termen de 5 „zile libere” înseamnă 7 zile calendaristice. Tot așa, un termen de 10 zile libere înseamnă 12 zile calendaristice: dacă începe la 2 iunie durează până la 13 iunie inclusiv, ziua de 14 iunie fiind prima în care termenul este considerat expirat.

Art. 101 alin. 5 din Codul de procedură civilă prevede că termenul care se sfârșește într-o zi de sărbătoare legală sau când serviciul este suspendat, se va prelungi până la sfârșitul primei zile de lucru următoare. Textul se referă doar la situația în care ultima zi a termenului se sfârșește într-o zi denumită, în limbaj comun, ca „nelucrătoare”. Spre exemplu, ultima zi a unui termen de 5 zile care începe la 2 iunie este 8 iunie inclusiv; dacă 8 iunie este o zi de duminică, termenul se prelungește până la sfârșitul zilei de luni, 9 iunie.

În plângere se va cere instanței să constate că informațiile solicitate sunt de interes public și să oblige autoritatea/instituția publică să comunice în scris informațiile solicitate. De asemenea, trebuie solicitat ca instanța să fixeze un termen în care informațiile să fie comunicate. Poate fi solicitată și obligarea autorității/instituției publice plata unor sume de bani cu titlu de daune morale sau/și materiale (patrimoniale). Trebuie indicat: valoarea daunelor, pentru fiecare categorie, în ce constau, cum s-au produs, cum pot fi dovedite. Plângerea este scutită de taxa de timbru.

Plângerea se adresează, în primă instanță, numai tribunalului. Este o competență materială specială prevăzută expres de Legea nr. 544/2001, care derogă de la competența materială din contenciosul administrativ. Deci, Curtea de apel nu are competență ca primă instanță, ci doar ca instanță de recurs. Competența teritorială este alternativă, la alegerea petentului: tribunalul în a cărei rază teritorială

domiciliază petentul sau tribunalul în a cărei rază teritorială se află sediul autorității/instituției publice. Plângerea se judecă de secția de contencios administrativ a tribunalului. Aceasta nu înseamnă că se aplică toate regulile și principiile din legea contenciosului administrativ. Legea nr.544/2001 are caracteristici și reguli proprii, care diferă și au prioritate în raport cu legea contenciosului administrativ. O diferență a fost deja menționată și privește competența materială. Alte diferențe privesc caracterul obligatoriu/facultativ al reclamației administrative, termenele, taxele etc. O deosebire importantă se referă la problema dovedirii interesului în cauză.

În cazul Legii nr.544/2001, este suficientă și „simpla curiozitate” pentru obținerea unei informații de interes public, ce trebuie să fie la dispoziția tuturor; solicitantului nu trebuie să i se impună să facă dovada unui interes direct, personal în legătură cu acea informație.

Plângerea se judecă în procedură de urgență. Aceasta impune instanței o mai mare reținere la acordarea de amânări, să fixeze termene mai scurte față de regulă, să judece și în timpul vacanței judecătorești, să redacteze cu celeritate hotărârile.

Hotărârea tribunalului este supusă recursului, care se judecă la Curtea de apel. Recursul este scutit de taxa de timbru. Termenul de recurs este cel din dreptul comun, de 15 zile de la comunicarea hotărârii. În același termen, recursul trebuie să fie și motivat. Și acest termen se calculează pe „zile libere”. Recursul se adresează curții de apel, dar se depune la tribunal (la instanța a cărei hotărâre se atacă), sub sancțiunea nulității. Recursul nu se limitează la motivele de casare din articolul 304 cod procedură civilă, ci la toate aspectele de nelegalitate și/sau netemeinicie (regulă stabilită de articolul 304/1 cod procedură civilă și care se aplică tuturor hotărârilor care nu pot fi atacate cu apel, ci doar cu recurs). Recursul se judecă la secția de contencios administrativ a Curții de apel, de asemenea, în procedură de urgență. Decizia Curții de apel este definitivă și irevocabilă. Nu mai poate fi atacată decât în cazuri excepționale pe calea contestației în anulare sau a revizuirii.

d) Executarea hotărârii judecătorești

Trebuie distins între executarea dispoziției din hotărâre privind:

1. comunicarea informațiilor, și
2. executarea dispoziției privind acordarea daunelor.

1. În lipsa unei dispoziții derogatorii în Legea nr.544/2001, la executarea dispoziției privind comunicarea informațiilor se aplică prevederile articolelor 22 - 25 din Legea nr. 554/2004, privind contenciosul administrativ. Astfel, autoritatea/instituția publică este obligată să comunice, din proprie inițiativă, informațiile la care a fost obligată prin hotărârea judecătorească irevocabilă în termenul prevăzut în cuprinsul hotărârii sau, în lipsa unui astfel de termen, în cel mult 30 zile de la data rămânării irevocabile a hotărârii.

În cazul în care termenul nu este respectat, instanța de executare (tribunalul) va fi sesizată de solicitant cu o cerere pentru:

- obligarea conducătorului autorității/instituției publice la plata unei amenzi către stat de 20% din salariul minim brut pe economie pe zi de întârziere (potrivit art. 2 din HG nr. 1051/2008, începând cu data de 1 ianuarie 2009, salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată era stabilit la 600 lei lunar, deci amenda ce reprezintă 20% din acesta era de 120 RON/zi; în anul 2009 nu a mai fost emisă o nouă hotărâre de Guvern privind salariul minim pentru anul 2010, consecința fiind un plus de imprecizie în „identificarea” acestuia);
- obligarea autorității/instituției publice la plata de daune pentru întârziere către solicitant; deoarece ele au fost prevăzute ca mijloace de constrângere pentru obținerea executării hotărârii, având și un caracter de pedeapsă, pentru acordarea lor nu trebuie dovedit că efectiv prin întârziere solicitantul a suferit o pagubă (în acest sens s-a pronunțat și Curtea Supremă de Justiție, într-un dosar de contencios administrativ: decizia civilă nr.699 din 22 februarie 2002).

Cererea este scutită de taxa de timbru. Instanța (tribunalul) judecă cererea în camera de consiliu, de urgență, cu citarea părților. Hotărârea este definitivă și executorie, deci va putea fi atacată cu recurs (dar într-un termen mai scurt: 5 zile de la pronunțare) la Curtea de apel, care va pronunța o hotărâre irevocabilă.

Pe lângă mijloacele de natură civilă destinate a asigura executarea hotărârii întemeiate pe Legea nr. 544/2001, legea contenciosului administrativ prevede și un mijloc de natură penală. Astfel, art. 24 alin. 3 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, prevede că „Neexecutarea din motive imputabile sau nerespectarea hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile pronunțate de instanța de contencios administrativ, în termen de 30 de zile de la data aplicării amenzii prevăzute la alin. (2) constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă de la 2.500 lei la 10.000 lei.”

Deci, dacă după ce se obține o hotărâre irevocabilă prin care conducătorul autorității/instituției publice a fost obligat la plata unei amenzi pentru neexecutarea hotărârii întemeiate pe Legea nr. 544/2001, acesta continuă să refuze executarea hotărârii, făpta sa constituie infracțiune, iar reclamantul poate formula o plângere penală, la parchet, pentru comiterea infracțiunii de refuz de executare a hotărârii judecătorești, prevăzută de art. 24 alin. 3 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ.

2. Pentru daunele morale și/sau materiale obținute prin hotărârea irevocabilă pronunțată în temeiul Legii nr. 544/2001, executarea se face potrivit dreptului comun (obținerea titlului executoriu și trecerea la executarea silită, prin poprire sau prin urmărirea bunurilor mobile sau imobile; modalitatea de executare silită este la latitudinea creditorului - cel care a obținut daunele - iar nu a debitorului). Aceeași procedură urmează a fi folosită și pentru executarea cheltuielilor de judecată (onorariul avocatului etc.)

E. Dispoziții speciale privind presa

Legea nr. 544/2001 cuprinde o secțiune prin care sunt reglementate raporturile cu presa. Este vorba despre 6 articole (art.15-20) din Capitolul II, Secțiunea a 2-a - Dispoziții speciale privind accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public. Existența acestor dispoziții cu caracter special, care, teoretic, prevăd anumite facilități pentru presă nu împiedică ziaristul de a folosi celelalte dispoziții cu caracter general ale legii. De exemplu, dacă unui ziarist i se refuză

acreditarea de către o autoritate publică, el va putea solicita informațiile de interes public de la acea autoritate „ca simplu cetățean”, în temeiul art. 6 sau 8 din Legea nr. 544/2001.

Precizăm că art. 8 alin. 5 din Legea nr. 544/2001 conține o dispoziție care privește în exclusivitate presa și care, în mod logic, ar fi trebuit să se regăsească în secțiunea dedicată presei. Art. 8 alin. 5 din lege prevede că: „Informațiile de interes public solicitate verbal de către mijloacele de informare în masă vor fi comunicate, de regulă, imediat sau în cel mult 24 de ore.” Rezultă că regula constă în răspunsul pe loc, imediat, la solicitările de informații de interes public formulate verbal de presă. În lege se mai prevede obligația autorităților și instituțiilor publice de a desemna un purtător de cuvânt, pentru a asigura accesul presei la informațiile de interes public.

De asemenea, legea prevede obligația autorităților publice de a organiza periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor de interes public, precum și obligația de a răspunde, în cadrul acestor conferințe, întrebărilor privitoare la orice informații de interes public. Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a informa în timp util presa asupra conferințelor de presă sau oricăror alte acțiuni publice organizate de acestea. Accesul presei la aceste conferințe sau acțiuni publice nu poate fi interzis în nici un fel. Presa nu are obligația de a publica informațiile furnizate de autoritățile sau de instituțiile publice. Deci, este pe deplin posibil ca un ziarist să asiste la o conferință de presă sau altă activitate publică ori să primească un comunicat și să nu scrie nimic despre ele, dacă apreciază că informațiile prezentate sunt nerelevante.

În articolul 18 din lege este prevăzută acreditarea – fără discriminare – a „ziariștilor și reprezentanților mijloacelor de informare în masă”, ca obligație a „autorităților publice” și, în consecință, ca un drept al ziariștilor. În realitate, în multe cazuri, acreditarea este tratată de autoritățile publice nu ca un drept, ci ca o obligație a ziariștilor, care depind de „bunăvoința” celor care acreditează. Subliniem că articolul 18 se referă doar la „autoritățile publice”, nu și la instituțiile publice, ceea ce înseamnă că în raporturile cu „instituțiile publice” (de exemplu: instituții de învățământ, instituții medicale, televiziunea publică, radioul public etc.) nu este nevoie de obținerea unei acreditări.

Legea prevede că acreditarea se acordă la cerere, în termen de 2 zile de la înregistrarea acesteia. Din redactarea articolului 18 alineat 2 rezultă că termenul are ca limită minimă câteva minute și limită maximă de 2 zile, ceea ce înseamnă că acreditarea se acordă pe loc sau în cel mult 2 zile. Considerăm că regula este că acreditarea trebuie acordată pe loc, în momentul depunerii cererii.

Numai în cazuri excepționale și dacă nu este afectat dreptul ziaristului de acces la informațiile de interes public, acreditarea ar putea fi acordată nu pe loc, ci în maximum 2 zile. Aceasta deoarece trebuie să se țină cont de specificul activității de ziarist (informația este un bun perisabil). De exemplu, dacă acreditarea este solicitată în ziua în care se desfășoară o activitate publică, iar ea este acordată abia după 2 zile, ziaristul – deși prezent – este împiedicat de a asista la acea activitate.

Singurul motiv pentru care acreditarea poate fi refuzată (sau retrasă) este săvârșirea de „fapte care împiedică desfășurarea normală a activității autorității publice”. Legea prevede că acreditarea nu poate fi refuzată (sau retrasă) pentru „opiniile exprimate în presă de respectivul ziarist”, indiferent cât de critice, deranjante sau ofensatoare au fost acestea la adresa autorității publice. Legea face o distincție clară între „fapte” și „opinii”.

Exprimarea unor opinii nu este supusă nici unei „sanțiuni”, ci doar săvârșirea de fapte care împiedică activitatea normală a autorității publice respective. Aceasta presupune că în urma unor acțiuni concrete desfășurate de ziarist activitatea autorității a fost, practic, blocată. Cazuri de acest gen sunt, evident, cu totul excepționale. Rezultă că dacă autoritatea publică nu face dovada că ziaristul respectiv a săvârșit „fapte care împiedică desfășurarea normală a activității autorității publice”, refuzul/retragerea acreditării nu are temei și constituie o încălcare a Legii nr. 544/2001.

Refuzul/retragerea acreditării unui ziarist se comunică în scris. În mod logic, comunicarea trebuie să cuprindă și motivele pentru care s-a dispus măsura respectivă (faptele ziaristului care au împiedicat desfășurarea activității normale a

activității autorității publice). Refuzul/retragerea acreditării unui ziarist nu afectează dreptul organismului de presă de a obține acreditarea unui alt ziarist.

SECȚIUNEA III

LEGEA NR. 52/2003 PRIVIND TRANSPARENȚA DECIZIONALĂ ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ (sinteză și explicații)

Această lege face parte, împreună cu Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, dintr-un sistem legislativ menit să consolideze societatea democratică, a cărei trăsătură caracteristică este dezbateră liberă de către comunitate a tuturor chestiunilor de interes public. Participarea eficientă la dezbateră presupune o bună informare a publicului asupra chestiunilor aflate la ordinea zilei și asupra mecanismului prin care se poate implica.

Prin funcționarea împreună a Legii nr. 52/2003 și a Legii nr. 544/2001 se poate realiza o schimbare majoră de mentalitate în societate, prin redefinirea relației dintre cetățean, ca plătitor de taxe și impozite, și autoritatea publică, în calitate de gestionară și utilizatoare a banului public. Schimbarea se va produce și la nivelul autorităților și la nivelul cetățeanului: autoritățile urmează să treacă – proces dificil – de la opacitate la transparență, iar cetățeanul de la neimplicare la participare efectivă la treburile comunității.

Legea nr. 52/2003 urmărește realizarea deschiderii și transparenței în activitatea administrativă și, prin acesta, sporirea gradului de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, prin 2 căi:

- atragerea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative
- implicarea cetățenilor în procesul de elaborare a actelor normative, începând din chiar faza incipientă a acestui proces, respectiv, odată cu redactarea proiectelor de acte normative.

Precizăm că, astfel cum rezultă și din titlul legii, acest act normativ are ca obiect realizarea deschiderii și transparenței în activitatea administrativă, în administrația

publică; deci, ea nu se aplică în activitatea legislativă (Parlamentul) sau judecătorească (instanțele de judecată).

Legea atenționează încă de la debut (art. 1) că stabilește regulile procedurale minimale pentru asigurarea transparenței decizionale în administrația publică. Acesta înseamnă că orice autoritate a administrației publice are deplină libertate de a stabili reguli proprii, mai largi, mai generoase decât cele prevăzute în lege, în materia transparenței decizionale pentru a asigura creșterea deschiderii către cetățeni și stimularea într-un grad mai înalt a participării acestora în procesul de luare a deciziilor administrative și în cel de elaborare a actelor normative. De asemenea, regulile procedurale prevăzute de Legea nr. 52/2003 pot fi preluate, ca bune practici, și de alte autorități/instituții publice dintre cele ce nu intră expres sub incidența acesteia.

A. Autoritățile/instituțiile publice care au obligația aplicării Legii nr. 52/2003

Din coroborarea art. 1 și art. 4 din lege rezultă că intră sub incidența acesteia atât autorități ale administrației publice, centrale sau locale, alese sau numite, cât și instituții publice care utilizează resurse financiare publice, după cum urmează:

I. Autoritățile administrației publice centrale:

1. Ministerele
2. Alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a Ministerelor
3. Serviciile publice descentralizate (în prezent, deconcentrate) ale ministerelor și celorlalte organe centrale de specialitate
4. Autoritățile administrative autonome

II. Autoritățile administrației publice locale:

1. Consiliile județene (includ și președinții acestora)
2. Consiliile locale
3. Primării
4. Serviciile și instituțiile publice de interes local sau județean

Prezentăm în continuare principalele caracteristici ale acestor autorități.

I. Autoritățile administrației publice centrale:

1. Ministerele

Ministerele sunt definite în dreptul administrativ ca organe de specialitate ale administrației publice centrale (sunt constituite dintr-o sumă de servicii publice administrative create într-o ramură sau într-un domeniu de activitate); sunt organe centrale deoarece competența lor teritorială este la nivelul întregii țări; sunt organe de specialitate deoarece competența lor materială este redusă la ramura/subramura/domeniul pentru care au fost înființate și care a determinat înființarea lor.

2. Alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a Ministerelor

Se află în subordinea Guvernului „mini-ministere”; ca și ministerele, sunt tot organe de specialitate ale administrației publice centrale, sunt create tot la nivel de ramură sau domeniu de servicii publice administrative, doar că s-a apreciat că pentru conducerea centrală a acelei ramuri sau acelui domeniu nu este necesar să se organizeze un minister. Din această categorie fac parte: secretariate (exemplu: Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989); administrații (exemplu: Administrația Națională a Rezervelor de Stat); agenții (exemplu: Agenția Națională pentru Resurse Minerale; Agenția Nucleară; Agenția Română pentru Investiții Străine; Agenția Națională pentru Sport; Agenția pentru Strategii Guvernamentale; Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperație; Agenția Națională Anti-Doping; Agenția de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială); autorități (exemplu: Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului) ; autorități naționale (exemplu: Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor; Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție; Autoritatea

Națională pentru Persoanele cu Handicap; Autoritatea Națională pentru Tineret; Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice; Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor; Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației; Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei; Autoritatea Națională pentru Resurse Minerale); comisii (exemplu: Comisia Națională de Prognoză; Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare); direcții (exemplu: Direcția Generală a Vămirilor); institute (exemplu: Institutul Național de Statistică; Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului); inspectorate (exemplu: Inspectoratul General pentru Comunicații și Tehnologia Informației; Inspectoratul de Stat în Construcții); oficii (exemplu: Oficiul Român pentru Drepturile de Autor; Oficiul Central de Stat pentru Probleme Speciale; Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat; Oficiul Român pentru Adopții; Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor; Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci).

Se află în subordinea ministerelor organe centrale de specialitate:

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE: Agenția Națională de Control al Exporturilor, Comisia Fulbright;

MINISTERUL ECONOMIEI ȘI FINANTELOR: Agenția Națională de Administrare Fiscală, Centrul Român pentru Promovarea Comerțului, Agenția Română pentru Conservarea Energiei;

MINISTERUL JUSTIȚIEI: Administrația Națională a Penitenciarelor, Oficiul Național al Registrului Comerțului;

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE: Oficiul Național pentru Cultul Eroilor; MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR: Institutul de Memorie Culturală, Biblioteca Națională;

MINISTERUL COMUNICAȚIILOR ȘI TEHNOLOGIEI INFORMAȚIEI: Institutul Național de Studii și Cercetări pentru Comunicații, Inspectoratul General pentru Comunicații și Tehnologia Informației, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică - ICI București; MINISTERUL INTERNELOR ȘI REFORMEI ADMINISTRATIVE:

Agencia Națională a Funcționarilor Publici, Institutul Național de Administrație, Inspectoratul General al Poliției Române;

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE: Agenția Domeniilor Statului, Institutul de Cercetări pentru Pedologie și Agrochimie, Institutul de Bioresurse Alimentare, Agenția Națională pentru Ameliorare și Reproducție în Zootehnie, Agenția SAPARD, Agenția Națională de Consultanță Agricolă, Inspecția Națională pentru Calitatea Semințelor, Oficiul Național al Denumirilor de Origine pentru Vinuri și alte Produse Vitivinicole;

MINISTERUL TRANSPORTURILOR: Autoritatea Navală Română, Agenția Națională pentru Locuințe, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism, Centrul Național pentru Reducerea Riscului Seismic, Autoritatea Feroviară Română, Autoritatea Rutieră Română;

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI: Agenția Spațială Română, Oficiul Național al Burselor de Studii în Străinătate;

MINISTERUL MEDIULUI ȘI DEZVOLTĂRII DURABILE: Garda Națională de Mediu, Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

Precizăm că structura și denumirea ministerelor și a organelor centrale de specialitate, precum și conținutul raporturilor de subordonare, se află într-o continuă schimbare, a cărei evidență este greu de ținut chiar și de către Guvern (de exemplu, pe site-ul Guvernului, neactualizat în același ritm cu efervescența modificărilor operate în structura administrației, coexistă fostul Minister al Administrației și Internelor cu actualul Minister al Internelor și Reformei Administrative; este încă prezent un minister desființat între timp, respectiv Ministerul Integrării Europene). De aceea, exemplele pe care le-am prezentat mai sus au caracter orientativ.

3. Serviciile publice descentralizate (în prezent, deconcentrate) ale ministerelor și celorlalte organe centrale de specialitate

După revizuirea Constituției, din 2003, în art. 120 alin. 1 a fost introdus principiul „deconcentrării serviciilor publice.” În studiile de drept administrativ s-a precizat că există deosebiri între „descentralizare” și „deconcentrare”.

Descentralizarea presupune că autoritățile locale (alese prin vot direct) nu mai sunt subordonate ierarhic celor centrale și doar lor le revine sarcina rezolvării problemelor locale; actele lor, chiar și cele nelegale, nu mai pot fi anulate de autoritățile centrale, ci doar de către instanța de judecată (putere dintr-o altă sferă decât cea administrativă). Aceasta presupune personalitate juridică și un patrimoniu propriu al unităților administrativ-teritoriale, distinct de cel al statului. Principiile, regulile și cadrul instituțional privind descentralizarea sunt reglementate prin Legea nr. 195/2006, legea-cadru a descentralizării.

Deconcentrarea nu are în vedere autoritățile locale alese, ci serviciile publice ale ministerelor și celorlalte organe centrale de specialitate ale administrației (mini-ministere). Deconcentrarea este o „slabă” și incompletă descentralizare; poate fi asemănată și cu o centralizare atenuată, „diluată”. În cazul deconcentrării autoritatea administrativă locală (serviciul public deconcentrat) nu este aleasă pe plan local, ci numită „de la centru” și face parte integrantă din sistemul ierarhic central. Ea va lua decizii pentru rezolvarea problemelor locale fără a mai consulta în prealabil centrul (aceasta este apropierea de descentralizare), însă aceste decizii sale sunt supuse controlului ierarhic și vor putea fi anulate de autoritatea centrală. Organizatoric, serviciile deconcentrate sunt încorporate în structura ministerelor, dar își desfășoară activitatea și rezolvă probleme nu la centru, ci într-o unitate administrativ-teritorială. În linii mari, aceste servicii deconcentrate se regăsesc la nivelul județelor, sub forma direcțiilor județene, inspectoratelor județene, oficiilor județene. Spre exemplu, Direcțiile generale ale finanțelor publice din județe și municipiul București sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Economiei și Finanțelor; Inspectoratele școlare județene și din municipiul București sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului; Inspectoratele teritoriale de muncă județene și din municipiul București sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Muncii, Familiei și

Egalității de Șanse; Direcțiile de sănătate publică județene și din municipiul București sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Sănătății Publice; Direcțiile generale pentru agricultură județene și din municipiul București sunt servicii publice deconcentrate ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale; Direcțiile județene de statistică și Direcția generală de statistică a municipiului București sunt servicii publice deconcentrate ale Institutului Național de Statistică (un „mini-minister” aflat în subordinea Guvernului); Oficiile pentru protecția consumatorului județene și din municipiul București sunt servicii publice deconcentrate ale Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (alt „mini-minister” aflat în subordinea Guvernului).

4. Autoritățile administrative autonome

Autoritățile administrative autonome sunt tot organe centrale de specialitate ale administrației publice, prevăzute în art. 116 alin. 2 din Constituție. Ele funcționează independent (autonom) și nu se subordonează unor organe administrative ierarhic superioare; de regulă, prezintă rapoarte de activitate unor organe din afara sistemului administrativ (de exemplu, Parlamentului). În general, sunt organe de stat greu de încadrat în vreo categorie anume; dar, întrucât, prin atribuțiile lor nu pot fi încadrate nici în categoria organelor legislative și nici în aceea a instanțelor judecătorești, trebuie să fie încadrate, cu tot specificul lor, în categoria organelor executive/administrative, deoarece întreaga lor activitate se desfășoară pe baza legii și în vederea executării legii. Exemple: Banca Națională a României (emite și reglementări cu caracter normativ), Consiliul Concurenței (emite regulamente și instrucțiuni; este înființat prin Legea nr. 21/1996 a concurenței), Consiliul Național al Audiovizualului, Serviciul Român de Informații (SRI), Serviciul de Informații Externe (SIE), Avocatul Poporului, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, Consiliul Economic și Social, Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT).

II. Autoritățile administrației publice locale:

1. Consiliile județene (includ și președinții acestora)

Sunt reglementate prin Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale. Coordonează activitatea consiliilor locale comunale, orașenești și municipale, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean. În exercitarea atribuțiilor, adoptă hotărâri, care pot avea caracter normativ sau individual (de exemplu, pentru înființarea unui serviciu public subordonat). Președintele consiliului județean, ales prin vot direct, reprezintă consiliul județean în raporturile cu terții. Președintele consiliului județean poate emite, la rândul său, dispoziții cu caracter normativ sau individual. Hotărârile cu caracter normativ ale consiliului sau ale președintelui devin obligatorii și produc efecte de la data aducerii lor la cunoștința publică. Potrivit art. 8 alin. 1 din Ordonanța nr. 75/2003 privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de editare a monitoarelor oficiale ale unităților administrativ-teritoriale, aprobată cu modificări prin Legea nr. 534/2003, consiliile județene și locale vor stabili, printr-o hotărâre, procedura și modalitățile de aducere la cunoștință publică a hotărârilor și dispozițiilor cu caracter normativ. Ca principiu, în art. 5 alin. 1 din Ordonanță nr. 75/2001 se menționează că actele cu caracter normativ ale autorităților publice locale, inclusiv ale serviciilor publice deconcentrate, se publică în monitorul oficial al județului și al municipiului București.

2. Consiliile locale

Sunt reglementate prin Legea nr. 215/2001, legea administrației publice locale. Se înființează la nivelul comunei, orașului, municipiului. Adoptă hotărâri, cu caracter normativ sau individual. Alege dintre membrii săi un președinte de ședință, pe o perioadă de cel mult 3 luni, care va conduce ședințele consiliului local și va semna hotărârile adoptate de consiliu. Președintele de ședință nu poate emite dispoziții. Hotărârile cu caracter normativ ale consiliului devin obligatorii și produc efecte de la data aducerii lor la cunoștință publică. Și în acest caz sunt valabile precizările făcute mai sus, cu privire la aplicarea Ordonanței nr. 75/2003.

3. Primării

Primăriile sunt autorități administrative locale alese, la nivel de comună, oraș, municipiu, reglementate prin Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale. Primarul poate emite dispoziții cu caracter normativ sau individual. Cele normative devin executorii după ce sunt aduse la cunoștința publică; trebuie de asemenea respectate condițiile de publicitate prevăzute de Ordonanța nr. 75/2003.

4. Serviciile și instituțiile publice de interes local sau județean

Sunt reglementate tot prin Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale. Sunt înființate de consiliile locale (comunale, orașenești, municipale) sau județene în principalele domenii de activitate, potrivit specificului și nevoilor locale. Exemplu: serviciul de stare civilă, de salubritate, de transport public local; instituții publice de interes local: social-culturale (bibliotecă, azil, casa de cultură/club), sanitare (dispensar); serviciile publice comunitare pentru cadastru și agricultură (reglementate prin Ordonanța nr. 13/2001, aprobată cu modificări prin Legea nr. 39/2002); serviciile publice comunitare pentru evidența persoanelor constituite la nivel de comune, orașe, municipii în cadrul aparatului propriu al consiliilor locale (reglementate prin Ordonanța nr. 84/2001, aprobată cu modificări prin Legea nr. 372/2002); serviciile publice comunitare pentru situații de urgență (reglementate prin Ordonanța nr. 88/2001, aprobată cu modificări prin Legea nr. 363/2002).

Se observă că din enumerarea limitativă de la art. 4 din lege lipsesc: Guvernul (organ central al administrației publice, potrivit art. 111 alin. 1 din Constituție) și prefectul (organ al administrației publice locale, reprezentând Guvernul în teritoriu; potrivit art. 32-33 din Legea nr. 340/2004 privind instituția prefectului, poate emite și ordine cu caracter normativ). Consecința este că legea nu li se aplică și acestora; dar, nimic nu îi împiedică pe cei „excluși” să preia, ca bune practici, regulile de procedură prevăzute de Legea nr. 52/2003.

B. Domeniul de aplicare a Legii nr. 52/2003

1. procesul de luare a deciziilor administrative de către autoritățile administrative cărora li se aplică Legea nr. 52/2003 (definit, în art. 3 lit. b din lege, ca proces deliberativ desfășurat de autoritățile publice);
2. procesul de elaborare a actelor normative de către autoritățile administrative cărora li se aplică Legea nr. 52/2003 (definit, în art. 3 lit. c din lege, ca proces de redactare a unui proiect de act normativ). Este vorba doar despre elaborarea actelor administrative normative, nu și a celor cu caracter individual. Actele normative sunt cele care au aplicabilitate generală, produc efecte “pentru toți”, deci cu caracter general și impersonal (art. 3 lit. a din lege).

C. Excepțiile de la aplicarea Legii nr. 52/2003

1. Elaborarea actelor administrative individuale
2. Procesele de elaborare a actelor normative și ședințele în care sunt prezentate:
 - informații clasificate privind apărarea națională, siguranța națională și ordinea publică, interesele strategice economice și politice ale țării, precum și deliberările autorităților
 - informații a căror publicitate aduce atingere principiului concurenței loiale și care privesc valorile, termenele de realizare și datele tehnico-economice ale activităților comerciale sau financiare (o excepție similară există și în cadrul Legii nr. 544/2001, motiv pentru care sunt valabile dezvoltările făcute cu ocazia comentariilor la acea lege).
 - informații cu privire la datele personale (o excepție similară există și în cadrul Legii nr. 544/2001, motiv pentru care sunt valabile dezvoltările făcute cu ocazia comentariilor la acea lege).
3. În situații excepționale, care impun adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public, actele normative se supun adoptării în procedura de urgență, ceea ce exclude procedura de punere în dezbatere publică (art. 6 alin. 9 din lege).

În practică, instanțele au considerat că alinierea legislației interne la cea comunitară constituie o situație excepțională care justifică elaborarea actelor normative fără

respectarea legii transparenței; soluție discutabilă, întrucât standardele europene impun ca adoptarea actelor normative să se facă în condițiile respectării legii transparenței.

D. Participarea la elaborarea actelor normative

Au dreptul să participe atât cetățenii (individual), cât și formele asociative (asociațiile legal constituite: orice organizație civică, sindicală, patronală sau orice grup asociativ de reprezentare civică – art. 3 lit. f din lege). Pentru elaborarea fiecărui act normativ, autoritatea administrativă trebuie să publice un anunț, cu cel puțin 30 zile înainte de analiza/avizarea/adoptarea sa de către acea autoritate. Anunțul se publică, simultan:

- pe site-ul propriu
- prin afișare la sediu, dar într-un spațiu accesibil publicului

De asemenea, se transmite către mass-media. La cererea scrisă a persoanelor interesate, proiectul de act normativ se va transmite și acestora. Anunțul trebuie să cuprindă:

- nota de fundamentare/expunerea de motive/referatul de aprobare (în funcție de gradul actului normativ: proiect de lege, de hotărâre de Guvern, de ordin, de regulament, de instrucțiuni, norme etc)
- textul complet al proiectului de act normativ (deci și al eventualelor anexe, întrucât acestea fac parte integrantă din acel act)
- termenul limită, locul și modalitatea de trimitere în scris de propuneri, sugestii, opinii. La stabilirea termenului limită se va avea în vedere necesitatea existenței unei perioade de cel puțin 10 zile de la publicarea anunțului pentru a primi în scris propuneri, sugestii, opinii cu privire la actul normativ supus dezbaterii publice (art. 6 alin. 4 din lege).

O asociație legal constituită (sau o altă autoritate publică) poate cere în scris organizarea unei întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normativ. Solicitarea scrisă pentru organizarea unei astfel de întâlniri obligă autoritatea publică să o organizeze, în raport de dispozițiile exprese ale art. 6 alin. 7 din lege. Întâlnirea trebuie să se desfășoare într-un termen de “10 zile de la publicarea datei

și locul unde urmează să fie organizate” (art. 6 alin. 8 din lege). Redactarea nu este tocmai fericită, întrucât nu este clar de ce dacă este publicată o dată de organizare a dezbaterii, ea nu are loc la acea dată, ci în termen de 10 zile de la acea dată.

Proiectul de act normativ nu se va transmite spre analiză și avizare autorității administrative decât după definitivarea sa pe baza observațiilor și propunerilor formulate în scris și/sau cu ocazia dezbaterii publice. Aceste observații și propuneri având caracter de recomandare, nu este obligatoriu ca proiectul de act normativ să le înglobeze, însă ele trebuie analizate de autoritatea administrativă înainte de definitivarea proiectului.

E. Participarea la procesul de luare a deciziilor

Și în acest caz, au dreptul să participe atât cetățenii (individual), cât și asociațiile legal constituite. Legea prevede ca participarea la procesul de luare a deciziilor se realizează prin participarea la ședințele publice organizate de autoritățile publice (a nu se confunda cu dezbaterile publice ale unui proiect de act normativ; ședințele publice se organizează, din oficiu, de autoritățile publice; dezbaterile publice se organizează numai la cererea scrisă a unei asociații legal constituite sau a altei autorități publice). Ședințele publice trebuie anunțate public cu cel puțin 3 zile înainte de data desfășurării. Anunțul trebuie să cuprindă:

- data și ora la care se va desfășura ședința publică
- locul în care se va desfășura ședința publică
- ordinea de zi a ședinței

Publicitatea anunțului se realizează în aceleași condiții ca și pentru anunțul privind dezbaterile proiectului unui act normativ.

Participantul la ședință poate lua cuvântul pentru a se exprima cu privire la problemele aflate pe ordinea de zi (i se dă cuvântul de către cel ce prezidează ședinței; trebuie să respecte regulamentul de organizare și funcționare a autorității publice; dacă nu respectă regulamentul, va fi atenționat și, în cele din urmă, poate fi chiar evacuat din sală prin dispoziția președintelui de ședință – art. 15 din lege).

Punctele de vedere exprimate au valoare de recomandare, adoptarea deciziilor administrative fiind atributul exclusiv al autorității publice (art. 9 din lege). Pentru fiecare ședință publică se va întocmi, obligatoriu (art. 11 alin. 1 din lege) o minută (un „rezumat” al ședinței) care trebuie să conțină (art. 3 lit. g, art. 10 din lege):

- rezumatul punctelor de vedere exprimate de participanți
- rezultatul dezbaterilor
- votul fiecărui membru (cu excepția cazului când s-a hotărât vot secret)

Fiecare minută trebuie afișată la sediul autorității publice și publicată pe site-ul propriu (art. 10 din lege). De asemenea, minuta va fi și arhivată de respectiva autoritate publică (art. 11 alin. 1 din lege).

Ședințele publice pot fi înregistrate, atunci când autoritatea publică apreciază ca necesar. Înregistrările ședințelor vor fi făcute publice, în condițiile Legii nr. 544/2001, cu excepția dezbaterilor publice privind proiectele de acte normative (prevădute expresă a art. 11 alin. 2 din lege).

F. Raportul anual privind transparența decizională

Autoritățile publice care intră sub incidența Legii nr. 52/2003 sunt obligate să întocmească și să facă public un raport anual privind transparența decizională, care va cuprinde cel puțin următoarele elemente:

- a) numărul total al recomandărilor primite;
- b) numărul total al recomandărilor incluse în proiectele de acte normative și în conținutul deciziilor luate;
- c) numărul participanților la ședințele publice;
- d) numărul dezbaterilor publice organizate pe marginea proiectelor de acte normative;
- e) situația cazurilor în care autoritatea publică a fost acționată în justiție pentru nerespectarea prevederilor prezentei legi;
- f) evaluarea proprie a parteneriatului cu cetățenii și asociațiile legal constituite ale acestora;
- g) numărul ședințelor care nu au fost publice și motivația restricționării accesului.

Raportul anual privind transparența decizională va fi făcut public pe site-ul propriu, prin afișare la sediul propriu într-un spațiu accesibil publicului sau prin prezentare în ședință publică.

G. Căi de atac

a) Sesizarea disciplinară

Funcționarul din cadrul autorității publice care, din motive contrare legii, nu permite accesul persoanelor la ședințele publice sau împiedică implicarea persoanelor interesate în procesul de elaborare a actelor normative de interes public, săvârșește o abatere disciplinară, care se sancționează potrivit Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici. Pentru declanșarea procedurii disciplinare, este necesar ca persoana lezată să adreseze conducătorului autorității publice din care face parte respectivul funcționar o sesizare în acest sens.

b) Plângerea în instanță

Dacă o persoană consideră că drepturile sale prevăzute în Legea nr. 52/2003 i-au fost vătămăte prin conduita autorității publice, ea poate face plângere la instanța de contencios administrativ (tribunalul – dacă plângerea este îndreptată împotriva unei autorități publice locale; curtea de apel - dacă plângerea este îndreptată împotriva unei autorități publice centrale), în condițiile Legii nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ. Petentul poate solicita dispunerea măsurilor necesare pentru repararea vătămării suferite, inclusiv obligarea autorității la plata daunelor morale și/sau materiale.

Înainte de a se adresa instanței de contencios administrativ, petentul trebuie să se adreseze cu o plângere prealabilă autorității publice respective, în termen de 30 zile de la data vătămării dreptului sau; plângerea prealabilă va trebui soluționată în 30 de zile de la data înregistrării. Plângerea poate fi introdusă la instanță în termen de 6 luni calculat de la data primirii răspunsului la plângerea prealabilă sau de la data expirării termenului de 30 zile în care acea plângere prealabilă trebuia soluționată. Petentul se poate adresa, la alegere, instanței de la domiciliul sau de la sediul autorității publice pârâte. Plângerea este scutită de taxa de timbru și se judecă în

procedura de urgență. Hotărârea primei instanțe poate fi atacată cu recurs, în 15 zile de la comunicare; recursul se motivează în același termen și se depune la prima instanță, sub sancțiunea nulității; recursul este scutit de taxa de timbru și se judecă în procedură de urgență.

H. Observație

Era de preferat ca Legea nr. 52/2003 să conțină o dispoziție expresă care să prevadă sancțiunea nulității absolute pentru orice act normativ adoptat sau, după caz, orice decizie adoptată cu încălcarea prevederilor legii transparenței decizionale. O astfel de prevedere ar constitui o garanție deosebit de eficientă pentru respectarea întocmai a dispozițiilor Legii nr. 52/2003 de către autoritățile administrative.

SECȚIUNEA IV

ORDONANȚA de GUVERN nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor (sindeză și explicații)

Ca și în cazul legii privind liberul acces la informațiile de interes public (Legea nr. 544/2001), **Ordonanța nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor** prevede condițiile și procedura de exercitare a unui drept garantat în Constituție, în speță, dreptul de petiționare.

Art. 51 din **Constituția** revizuită în 2003 (fostul art. 47 din Constituția din 1991) are următorul conținut:

- „(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.
- (2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.
- (3) Exercițarea dreptului de petiționare este scutită de taxă.
- (4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii.”

După cum se poate observa, ordonanța a intervenit cu o întârziere de peste 10 ani, în raport de data la care dreptul de petiționare a fost prevăzut în Constituție.

Până la reglementarea din anul 2002, a existat o “zonă gri” în această materie, întrucât vechea lege a petițiilor, din regimul trecut, respectiv Legea nr. 1/1978 privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, nu a fost abrogată expres decât prin Legea nr. 7/1998, ocazie cu care s-a constatat că Legea nr. 1/1978 era în contradicție cu Constituția din 1991. Cu alte cuvinte, deși a fost abrogată expres abia în 1998, Legea nr. 1/1978 nu ar fi trebuit aplicată din 1991.

În perioada 1998 – 2002 nu a existat o reglementare a exercitării dreptului la petiționare, astfel că fiecare autoritate/instituție publică putea stabili reguli și proceduri proprii, dar fără a încălca prevederile și garanțiile constituționale existente. Din 2002, s-a „intrat în normal” din punct de vedere al reglementării unitare a dreptului de petiționare. Deși au trecut circa 10 ani de la adoptarea ordonanței și legii de aprobare, din anul 2002 nu au intervenit modificări legislative, ceea ce denotă mai mult lipsa de preocupare pentru perfecționarea cadrului legal pentru exercitarea dreptului cetățenesc de petiționare și mai puțin caracterul perfect al reglementării din 2002.

Potrivit ordonanței, prin **petiție** se înțelege cererea, reclamația, sesizarea sau propunerea formulată în scris ori prin poștă electronică, pe care un cetățean sau o organizație legal constituită o poate adresa autorităților și instituțiilor publice centrale și locale, serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale, companiilor și societăților naționale, societăților comerciale de interes județean sau local, precum și regiilor autonome (denumite în generic, în ordonanță, autorități și instituții publice). Noțiunea de autorități/instituții publice nu include Parlamentul și Președintele României, întrucât, potrivit ordonanței, aceste două autorități adoptă/emit reglementări proprii privind modul de soluționare a petițiilor ce le sunt adresate.

Prin petiție se valorifică un drept sau un interes personal (direct legat de autorul petiției) ori se aduce la cunoștință autorității/instituției publice existența unei probleme de ordin general. În cazul în care petiția nu vizează direct un interes personal, ci obținerea de informații cu caracter general, ce privesc sau rezultă din activitatea unei autorități/instituții publice, solicitantul va trebui să urmeze

procedura specială prevăzută de Legea nr. 544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public.

Compartimentul pentru relații cu publicul din cadrul autorității/instituției publice primește, înregistrează, se îngrijește de rezolvarea petițiilor și expediază răspunsurile către petiționari. Petițiile sunt înregistrate și evidențiate separat de cererile întemeiate pe Legea nr. 544/2001. Ordonanța prevede răspunderea directă a conducătorilor autorităților/instituțiilor publice pentru buna organizare și desfășurare a activității de primire, evidențiere și rezolvare a petițiilor. De asemenea, ordonanța prevede aceeași răspundere directă a conducătorilor și pentru legalitatea soluțiilor și comunicarea acestora în termenul legal. Menționarea expresă a „răspunderii directe” semnifică importanța pe care a dorit să o acorde legiuitorul activității de rezolvare a petițiilor.

În cazul în care o petiție este adresată greșit (unei alte autorități/instituții publice decât cea competentă, potrivit legii, să rezolve problema sesizată) ea va fi redirectionată, în termen de 5 zile de la înregistrare, de către autoritatea/instituția care a primit-o și care va proceda și la înștiințarea petiționarului despre aceasta. Pentru ca o petiție să fie „valabilă”, să fie luată în seamă de autorități, trebuie obligatoriu să fie semnată de petiționar și să conțină datele de identificare ale petiționarului (nume, domiciliu). În lipsa acestora, petiția nu se ia în considerare și se clasează.

În termen de 30 de zile de la data înregistrării petiției, autoritatea/instituția publică trebuie să comunice petiționarului un răspuns, favorabil sau nefavorabil. Termenul de 30 zile poate fi prelungit cu 15 zile, deci poate ajunge la 45 de zile, în situația în care aspectele sesizate prin petiție necesită o cercetare mai amănunțită; prelungirea poate fi acordată numai de către conducătorul autorității sau instituției publice. Răspunsul trebuie semnat de către conducătorul autorității/instituției publice ori de persoana împuternicită de acesta, precum și de șeful compartimentului care a soluționat petiția. În răspuns se va indica, în mod obligatoriu, temeiul legal al soluției adoptate.

Pentru evitarea „abuzului” în exercitarea dreptului de petiționare, în cazul în care un petiționar adresează aceleași autorități sau instituții publice mai multe petiții, sesizând aceeași problemă, acestea se vor conexe, petentul urmând să primească un singur răspuns care trebuie să facă referire la toate petițiile primite. Dacă după trimiterea răspunsului se primește o nouă petiție de la același petiționar ori de la o autoritate sau instituție publică greșit sesizată, cu același conținut, aceasta se clasează, la numărul inițial făcându-se mențiune despre faptul că s-a răspuns.

Ordonanța prevede doar sancțiuni disciplinare pentru încălcarea dreptului la petiționare. Astfel, constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit prevederilor Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici sau, după caz, potrivit legislației muncii următoarele fapte:

- nerespectarea termenelor de soluționare a petițiilor;
- intervențiile sau stăruințele pentru rezolvarea unor petiții în afara cadrului legal;
- primirea direct de la petiționar a unei petiții, în vederea rezolvării, fără să fie înregistrată și fără să fie repartizată de șeful compartimentului de specialitate.

Ordonanța prevede obligația compartimentului pentru relații cu publicul din cadrul fiecărei autorități/instituții publice să întocmească, semestrial, un raport de activitate privind soluționarea petițiilor. Acest raport va sta la baza analizei activității proprii de soluționare a petițiilor, ce trebuie efectuată, tot semestrial, de către autoritățile/instituțiile publice. Raportul semestrial de activitate privind soluționarea petițiilor trebuie să fie accesibil publicului, întrucât privește/rezultă din activitatea autorității/instituției publice, deci constituie o informație de interes public în sensul Legii nr. 544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public. Dacă autoritatea/instituția nu face public acest raport, el poate fi solicitat și obținut, de către orice persoană, în baza Legii nr. 544/2001.

În ce privește modalitatea de soluționare a **petițiilor adresate Parlamentului**, art. 183 – 187 din Regulamentul Camerei Deputaților prevăd:

*Art. 183. – (1) Oricine are dreptul de a se adresa cu petiții Camerei Deputaților.
(2) Petițiile vor fi prezentate în scris și semnate, precizându-se domiciliul petiționarului sau al unuia dintre petiționari.*

Art. 184. – Petițiile se înscriu într-un registru, în ordinea primirii, consemnându-se numărul de înregistrare, numele, prenumele, domiciliul petiționarului și obiectul cererii. Forma electronică a registrului va fi prezentată pe site-ul Camerei Deputaților.

Art. 185. – (1) Petițiile înregistrate se transmit Comisiei pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții și altor comisii permanente, spre dezbateri și soluționare.

(2) Oricare membru al Camerei poate lua cunoștință de conținutul unei petiții, adresându-se în acest sens președintelui comisiei sesizate.

Art. 186. – (1) Comisia sesizată va decide, în termen de cel mult 10 zile, dacă va trimite petiția unei autorități publice competente sau o va clasa.

(2) Petiționarului i se aduce la cunoștință soluția adoptată.

Art. 187. – (1) Semestrial Comisia pentru cercetarea abuzurilor, corupției și pentru petiții prezintă Biroului permanent și apoi Camerei, la începutul fiecărei sesiuni, un raport asupra petițiilor primite și asupra modului de soluționare a acestora.

(2) În raport se vor face mențiuni cu privire la soluțiile date de autoritățile publice la petițiile care le-au fost trimise spre soluționare.

(3) Autoritățile publice care au primit petiții spre soluționare sunt obligate să transmită comisiei soluțiile adoptate, în termen de cel mult o lună de la primirea petiției

De asemenea, art. 164 – 167 din Regulamentul Senatului prevăd:

„Art. 164. – Oricine are dreptul de a se adresa cu petiții Senatului. Petițiile vor fi prezentate în scris și semnate, precizându-se domiciliul petiționarului sau al unuia dintre petiționari.

Art. 165. - Petițiile se înscriu în registrul general al Senatului, în ordinea primirii, consemnându-se numărul de înregistrare, numele, prenumele, domiciliul petiționarului și obiectul cererii.

Art. 166. - (1) Petițiile înregistrate se repartizează spre soluționare de către unul dintre vicepreședinții Senatului, desemnat de președinte, comisiei permanente competente, potrivit obiectului petiției, ori senatorilor cărora le-au fost adresate personal.

(2) Orice membru al Senatului poate lua cunoștință de conținutul unei petiții, adresându-se în acest scop președintelui comisiei căreia i-a fost repartizată.

(3) Senatorul căruia îi sunt adresate petiții le va transmite spre soluționare autorităților publice competente.

Art. 167. - (1) Comisia va decide care sunt petițiile a căror rezolvare nu suferă amânare, sesizând de îndată autoritățile publice competente, în vederea soluționării lor. Pentru celelalte petiții comisia va decide, în cel mult 10 zile de la înregistrarea lor, dacă le va trimite unei autorități publice competente ori le va clasa. În cazuri deosebite problema ce face obiectul petiției se prezintă Senatului.

(2) Autoritățile publice sesizate au obligația să informeze Senatul, în scris, în termen de cel mult 30 de zile, despre soluția adoptată.

(3) Petiționarului i se aduce la cunoștință soluția adoptată."

Soluționarea **petițiilor adresate Președintelui României** se face în conformitate cu Normele privind procedura de soluționare a petițiilor adresate Președintelui României, emise în baza Legii nr. 233/2002 de aprobare a Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, norme cuprinse în Regulamentul de Ordine Interioară al Administrației Prezidențiale.

În esență, petițiile sunt primite și gestionate de Compartimentul Probleme Cetățenești din cadrul Administrației Prezidențiale, care trebuie să răspundă petentului în termen de 45 de zile de la primire. Același compartiment se ocupa și de organizarea și asigurarea liberului acces la informațiile de interes public, în conformitate cu prevederile Legii nr. 544/2001, cu excepția dispozițiilor speciale privind accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public.

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învăță să o folosești!

Anexa 1. broșura informativă pentru elevii de liceu

**Asociația pentru
Apărarea Drepturilor
Oamenilor în România -
COMITETUL HELSINKI**

**Ca cetățean, ai drepturi !
Legea te susține!
Învăță să o folosești!**

**CONSTRUIEȘTE DEMOCRATIA
FOLOSIND
TOATE DREPTURILE
PE CARE LE AI!**

Acet material a fost tipărit cu sprijinul Uniunii Europene prin intermediul programului Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.11 Consolidarea sprijinului societății civile în lupta împotriva corupției.

Proiectul "Organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice" vizează creșterea implicării organizațiilor neguvernamentale în prevenirea și combaterea corupției la nivel național, regional și local, precum și în promovarea integrității și eticii, transparenței, responsabilizării și bunei guvernări.

Pentru mai multe informații vizitați:
<http://www.apador.org/poug>

Material editat de APADOR-CH
București, august 2010
Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene

Pentru eventuale informații și sesizări legate de proiectele PHARE contactați:
efc.phare@mfdr.ro

Ce poți face?

- Poți solicita instituțiilor publice din orașul tău diverse informații legate, de exemplu, de amenajarea unor spații sportive sau culturale;
- Poți solicita autorităților centrale diverse informații referitoare la programa națională de învățământ sau la finanțarea instituțiilor de învățământ superior;
- Poți participa la ședințele consiliului local sau județean și poți să îți exprimi punctul de vedere în problemele care afectează tinerii, ca de exemplu, desființarea unor instituții cu profil cultural;
- Poți să-ți valorifici drepturile sau să sesizezi probleme generale prin petiționare.

Ai de partea ta:

- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică
- Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor

Proiect finanțat de
UNIA EUROPEANĂ

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învăță să o folosești!

Ai dreptul să fii informat!

Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public:

- dă dreptul oricărei persoane (fizice/juridice) să solicite oricărei autorități/instituții publice orice informație de interes public;
- informația de interes public este orice informație care se referă sau rezultă din activitățile unei instituții/autorități publice ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, a unei regi autonome, companii naționale sau de stat;
- accesul este liber la orice informație pentru care legea nu îl interzice în mod expres (excepțiile se referă la date personale, informații clasificate șand.) și gratuit (solicitantul suportă doar costurile de copiere a documentelor);
- cererea de informații nu trebuie să fie motivată;
- informațiile de interes public se comunică la cererea verbală sau scrisă a solicitantului ; unele informații se comunică din oficiu;
- după caz, termenele de comunicare sunt de 5 zile (pentru refuz), 10 sau 30 de zile (pentru informațiile complexe);
- refuzul de comunicare a informațiilor se poate ataca pe două căi: reclamația administrativă și/sau plângerea în instanță.

Te poți implica în luarea deciziilor!

Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică:

- dă dreptul cetățenilor să participe individual sau în forme asociative la elaborarea actelor normative și în procesul de luare a deciziilor;
- autoritățile/instituțiile care au obligația aplicării Legii nr. 52/2003 sunt: ministerele, organele centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor, serviciile publice descentralizate, consiliile județene, consiliile locale, primăriile, serviciile și instituțiile publice de interes județean sau local;
- aceste instituții au obligația de a supune dezbaterii publice proiectele actelor normative pe care intenționează să le promoveze/adopte cu cel puțin 30 de zile înainte de adoptare;
- autoritățile/instituțiile adoptă decizii în ședințe publice la care pot participa atât cetățenii (individual) cât și asociațiile legal constituite;
- excepțiile de la aplicarea Legii 52/2003 se referă la: acte administrative individuale, acte și ședințe în care sunt prezentate informații clasificate și informații a căror publicare ar aduce atingere principiului concurenței loiale, informații cu privire la datele personale, sau actele normative urgente;
- persoanele lezate în drepturile prevăzute de lege pot formula o sesizare disciplinară și/sau plângere în instanță.

Petiționarea e un drept garantat de Constituție!

Ordonanța de Guvern nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor:

- prevede condițiile și procedura de exercitare a dreptului constituțional de petiționare;
- prin petiție se impune reclamația, sesizarea sau propunerea formulată în scris ori prin poșta electronică, pe care un cetățean sau o organizație legal constituită o poate adresa oricărei autorități sau instituții publice centrale și locale (cu excepția Parlamentului și Președinției care au proceduri proprii privind petițiile);
- prin petiție se valorifică un drept sau un interes personal (direct legat de autorul petiției) ori se aduce la cunoștința autorității/instituției publice existența unei probleme de ordin general;
- pentru ca o petiție să fie luată în considerare de autorități, trebuie să conțină datele de identificare și semnătura petiționarului;
- în termen de 30 de zile de la data înregistrării petiției, autoritatea/instituția publică trebuie să comunice petiționarului un răspuns;
- Ordonanța prevede doar sancțiuni disciplinare pentru încălcarea dreptului la petiționare potrivit prevederilor Legii nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici sau, după caz, potrivit legislației muncii.

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învăță să o folosești!

Anexa 2. ghidul de acțiune pentru organizațiile neguvernamentale

GHID DE ACȚIUNE PENTRU ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE
pentru informarea elevilor de liceu despre drepturile cetățenești și modalitățile lor de exercitare

	Obiectiv de atingere	Etape de muncă	Resurse	Persoane/amplasuri relevante	Metode
1.	Organizațiile neguvernamentale dobândește aptitudinile teoretice de formator în domeniul drepturilor cetățenești și a modalităților de exercitare a acestora	Apropiindarea marelui prin intermediul informațiilor relevante despre drepturile cetățenești și modalitățile de exercitare a acestora	<i>Materialele informative disponibile pe pagina de internet a proiectului http://www.apobor.org.pl_eng.php</i>		1. participarea la sesiunea de formare 2. studiu individual
2.	Organizațiile neguvernamentale dobândește abilitățile teoretice în practică	Încheierea unui parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean	- model scrisoare de intenție adresată Inspectoratului General - Școlar - model de acord de parteneriat încheiat	Inspectorii responsabili în formarea Inspectoratului Școlar - Inspector de strategii, programe proiecte	1. contact telefonic sau prin e-mail 2. întâlniri directe cu reprezentanții Inspectoratului
		Informarea liceelor din județ/oraș	- model scrisoare de intenție adresată liceelor - model de acord de parteneriat încheiat - brigadă informativă	- director - coordonator programe proiecte - responsabil în formarea și monitorizarea - șef al comitului de proiect - comitetul - comisiile de lucru - comisiile de lucru - comisiile de lucru	1. contact telefonic sau prin e-mail 2. întâlniri directe 3. mediatizare online pe site-urile celor implicate 4. participarea la o sesiune de instruire a Inspectoratului cu directorii/coordonatorii
		Seleccarea liceelor parteneriate și încheierea unor parteneriate cu acestea - facilitare - în funcție de specificul local	<i>Pagele de internet ale Inspectoratului școlar județean</i>		Decizie în cadrul organizației
		Distribuirea broșurilor informative 3 etape facilitare/complementare 1. informarea decidenților (directorii unităților școlare) 2. eliberarea deciziilor în cadrul liceelor 3. eliberarea deciziilor din licee parteneriate	- broșuri informative		Întruniri directe sau prin intermediul poștale
		Informarea elevilor de liceu în cadrul orelor de drepturi/orde special dedicată acestei activități	- broșuri informative - Materialele informative disponibile pe pagina de internet a proiectului http://www.apobor.org.pl_eng.php - plan al activității de informare	- membrii organizației organizației	Contact direct
3.	Organizațiile neguvernamentale sintetizează realitatea experienței din liceu	Sintetizarea informațiilor acumulate în cursul activităților cu elevii de liceu Identificarea aspectelor pozitive și negative			Decizie în cadrul organizației Realizarea unui scurt evaluări informative Realizarea unui scurt evaluări informative

Anexa 3

PLAN DE LECȚIE

Drepturile cetățenilor în ce privește transparența autorităților

- **CLASA :** a XI-a și a XII-a
- **LOCUL DE DESFĂȘURARE :** sala de clasa,
- **STRATEGIA DIDACTICĂ :**
 - **metode :** conversația, explicația, exercițiul
 - **bibliografie :**
 - o Legea nr. 544 privind liberul acces la informațiile de interes public
 - o Legea nr. 52 privind transparența decizională în administrația publică
 - o Ordonanța nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor
- **OBIECTIVUL GENERAL :** Informarea elevilor cu privire la drepturile lor cetățenești și la modalitățile în care pot folosi instrumentele legale în scopul transparentizării și responsabilizării autorităților publice
- **OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ :**
 - 1.1.să cunoască utilitatea celor trei legi și tipurile de instituții care se supun celor trei acte normative
 - 1.2 să exerseze modalități practice de exercitare a drepturilor cetățenești

Obiective de referință	Momentele lecției	Conținutul științific al lecției	Conținutul informațional - formativ		Strategia didactică	
			Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	metode	Mijloace
	1. Moment organizatoric (1 minut)		Captează atenția elevilor	Se pregătesc pentru începerea activității	Conversația	
1.1.	2. Anunțarea subiectului lecției și a obiectivelor propuse (2 minute)	Dreptul la informație, transparența decizională și dreptul de petiționare	Expune pe scurt importanța drepturilor cetățenești și prezintă conținutul nuzelor	Ascultare activă	Conversația	
1.1	3. Dobândirea noilor cunoștințe - teoretic (10 minute)	a. Informațiile de interes public: care sunt, de la cine pot fi solicitate, ce pot face cetățenii dacă dreptul la informație nu le este respectat b. Transparența decizională: ce înseamnă, ce instituții se supun obligațiilor de transparență c. Dreptul la petiționare: ce putem cere printr-o petiție, a căror instituții se pot adresa petițiile	Prezintă conținutul acțiunilor normative. Exemplifică aplicabilitatea.	Ascultare activă	Explicarea	Cule trei legi, sintezele aferente.
1.2.	4. Moment organizatoric (5 minute)		Organizează împărțirea elevilor în trei grupuri de lucru și explică sarcinile grupului pe baza unui subiect (de exemplu: criteriile de acordare a bursei de merit)	Ascultare activă	Conversația	
1.2.	5. Dobândirea noilor cunoștințe - practic (15 minute)		Dirijează discuția în sensul formulării de către elevi a unor cereri de informații/petiții eficiente	Activitate în grupuri de lucru	Exercițiul	
1.1. 1.2.	Fixarea cunoștințelor	Dobândite și îndemnat elevii să pună întrebări suplimentare	Verifică corectitudinea informațiilor	Participă activ la discuții	Conversația	

Anexa 4.

ACORD DE PARTENERIAT

Incheiat azi, data

Partile acordului

I.1. **Numele asociației**, adresa, numele reprezentantului, pe de o parte

Și

I.2. **Inspectoratul Școlar Județean**, adresa, numele reprezentantului, pe de altă parte

Scopul acordului de parteneriat

II.1. Scopul acordului de parteneriat îl constituie reglementarea colaborării dintre părți în vederea derulării proiectului “*Organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice*”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene prin programul Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.11- Consolidarea sprijinului societății civile în lupta împotriva corupției.

II.2. Obiectivul parteneriatului este:

1. Facilitarea accesului reprezentanților asociației în liceele din nume județul pentru a susține lecții de dirigiență pentru elevii din ciclul II de liceu pe tema instrumentelor legale prin care drepturile cetățenești pot fi exercitate în sensul transparentizării și responsabilizării autorităților. Concret este vorba despre: Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și de Ordonanța nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor.

II.3. Activitatea principală a proiectului este:

1. Susținerea unor lecții la orele de dirigenție în liceele din județul pe tema drepturilor cetățenești și a transparenței și responsabilității administrației.

Durata parteneriatului

III.1. Prezentul acord de parteneriat se încheie pe perioada anului calendaristic 2010.

III.2. În cazul în care proiectul va necesita continuarea acestei colaborări, părțile pot conveni prelungirea acestui acord.

Obligațiile și drepturile părților

IV.1. Nume Asociația se obligă:

să asigure realizarea sesiunilor de training pe problematica specifică proiectului;
să asigure logistica necesară desfășurării activităților incluse în proiect;
să faciliteze accesul Inspectoratului Școlar Județean județul la informațiile necesare desfășurării proiectului derulat în parteneriat;
să permită participarea reprezentanților Inspectoratului Școlar al Județului județul la toate activitățile proiectului derulat în parteneriat.
să furnizeze informații privind persoanele care vor intra în școli și care vor participa la desfășurarea activităților;
să informeze cadrele didactice și elevii cu privire la conținutul proiectului educativ în care vor fi cuprinși
să informeze periodic (de preferință săptămânal) reprezentanții Inspectoratului Școlar Județean județul cu privire la derularea proiectului, a neregulilor și rezultatelor ce apar pe parcurs, precum și a modului de evaluare a proiectului;
să nu solicite contribuții financiare elevilor implicați în proiect;

IV.2 Obligațiile județului se constituie în drepturi ale Inspectoratului Școlar Județean județul.

IV.3. Inspectoratul Școlar Județean județul se obligă:

să faciliteze accesul în unitățile școlare selectate de comun acord cu nume Asociația de pe raza județului nume județul, în vederea desfășurării tuturor activităților necesitate de buna derulare a proiectului în parteneriat

să permită și să faciliteze participarea cadrelor didactice și elevilor la desfășurarea tuturor activităților necesitate de atingerea obiectivelor acordului de parteneriat, conform legii;

să faciliteze obținerea informațiilor necesare legate de desfășurarea proiectului.

IV.3 Obligațiile Inspectoratului Școlar Județean nume județul se constituie în drepturi ale nume asociație.

IV.4. Obligații comune ale asociație și Inspectoratului Școlar Județean nume județ : să sprijine promovarea proiectului cu scopul și obiectivele sale în instituțiile școlare selectate din Județul nume județ;

să promoveze parteneriatul și proiectul cu scopurile și obiectivele sale în mass-media;

să faciliteze accesul reciproc la informațiile de interes comun legate de desfășurarea proiectului derulat în parteneriat.

Încetarea acordului de parteneriat

V.1. Prezentul acord de parteneriat încetează prin:

expirarea perioadei pentru care a fost încheiat, dacă părțile nu au renegociat prelungirea lui;

în cazul neîndeplinirii obligațiilor prevăzute prin prezentul acord de parteneriat de către una dintre părți; cealaltă parte are dreptul să solicite justificări, să notifice în scris nerespectarea obligațiilor acceptate prin semnarea prezentului acord și să solicite remedierea situației create; în cazul în care partea notificată persistă în nerespectarea obligațiilor sale, acordul încetează de drept;

întreruperea finanțării de către finanțator;

caz de forță majoră.

V.2. Forța majoră:

Nici una din părțile acordului nu răspunde de neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în baza prezentului acord, dacă aceasta a fost cauzată de forța majoră, așa cum este definită prin lege.

Partea care invocă forța majoră este obligată să notifice în termen de 5 zile producerea evenimentului și să ia toate măsurile posibile în vederea limitării consecințelor lui.

Litigii

VI.1. Orice neînțelegeri se vor rezolva exclusiv pe cale amiabilă.

Clauze finale

VII 1. Modificarea prezentului acord de parteneriat se face numai prin acordul scris al părților.

VII.2. Prezentul acord reprezintă voința părților și înlătură orice înțelegere verbală dintre acestea, anterioară sau ulterioară încheierii lui.

VII.3. Prezentul acord a fost încheiat într-un număr de 2 exemplare, câte unul pentru fiecare parte, azi, data semnării, data semnării lui.

Organizația / Asociația
al Județului nume județ

nume asociație

nume reprezentant

Inspectoratul Școlar

Inspector Școlar General

Nume

Anexa 5. model adeverință pentru profesorul diriginte

ANTET

Nr. ... din ... octombrie 2010

ADEVERINȚĂ

Prin prezenta se adeverește faptul că, profesor al Liceului....., s-a implicat în activitățile proiectului „Organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autoritățile publice”. Proiectul este derulat de nume asociatie și organizațiile partenere în perioada ianuarie-noiembrie 2010 și este finanțat de Uniunea Europeană prin programul Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.11 - Consolidarea sprijinului societății civile în lupta împotriva corupției.

Activitățile desfășurate în unitățile școlare din nume judet au loc în baza acordului de parteneriat încheiat între nume asociatie și Inspectoratului Școlar al Județului nume judet.

Nume reprezentant

Nume asociatie

Anexa 6. Model scrisoare pentru licee

ANTET

Nr. XXX/1.09.2010

Stimată doamnă director, stimate domnule director,

Nume asociație derulează în prezent proiectul „Organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice”, proiect finanțat de Uniunea Europeană prin programul Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.11 - Consolidarea sprijinului societății civile în lupta împotriva corupției.

Proiectul își propune să ridice nivelul de conștientizare de către aceste organizații a problematicii drepturilor cetățenești și a transparenței și responsabilității administrației și cuprinde, printre altele, activități de informare a elevilor de liceu cu privire la această problemă în cadrul unei ore de dirigiență a cărei plan de lecție a fost conceput împreună cu specialiști în pedagogie cooperați în proiect.

În acest scop, am redactat un pliant ce cuprinde informații esențiale despre drepturile cetățenești și care este destinat elevilor din ciclul II de liceu cu scopul de a-i încuraja să își exercite drepturile în vederea transparentizării și responsabilizării autorităților publice. Vă trimitem alăturat acest pliant în mai multe exemplare cu rugămintea de a-l distribui elevilor liceului dumneavoastră.

În măsura în care considerați util demersul nostru, vă adresăm rugămintea de a ne comunica care este părerea dumneavoastră, precum și cea a elevilor liceului dumneavoastră despre informațiile din pliant.

Vă stăm la dispoziție pentru mai multe informații la numărul de telefon sau prin e-mail la adresa Persoana de contact pentru acest proiect este nume persoană.

Primiți, stimată doamnă, stimate domnule, asigurarea întregii mele considerații.

Nume

Anexa7. Model de acord parteneriat cu liceele

ACORD DE PARTENERIAT

Incheiat azi, data

Partile acordului

I.1. Numele asociatiei, adresa, numele reprezentantului, pe de o parte,

Și

I.2. Numele liceu, adresa, numele reprezentantului, pe de altă parte,

Scopul acordului de parteneriat

II.1. Scopul acordului de parteneriat îl constituie reglementarea colaborării dintre părți în vederea derulării proiectului “*Organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice*”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene prin programul Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.11- Consolidarea sprijinului societății civile în lupta împotriva corupției.

II.2. Obiectivul parteneriatului este:

1. Facilitarea accesului reprezentanților asociației în cadrul Liceului nume liceu pentru a susține lecții de dirigenție pentru elevii din ciclul II de liceu pe tema instrumentelor legale prin care drepturile cetățenești pot fi exercitate în sensul transparentizării și responsabilizării autorităților. Concret este vorba despre: Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și de Ordonanța nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor.

II.3. Activitatea principală a proiectului este:

1. Susținerea unor lecții la orele de dirigenție în cadrul Liceului nume liceu pe tema drepturilor cetățenești și a transparenței și responsabilității administrației.

Durata parteneriatului

III.1. Prezentul acord de parteneriat se încheie pe perioada anului calendaristic 2010.

III.2. În cazul în care proiectul va necesita continuarea acestei colaborări, părțile pot conveni prelungirea acestui acord.

Obligațiile și drepturile părților

IV.1. Nume asociație se obligă:

- să asigure realizarea sesiunilor de training pe problematica specifică proiectului;
- să asigure logistica necesară desfășurării activităților incluse în proiect;
- să faciliteze accesul Liceului nume liceu la informațiile necesare desfășurării proiectului derulat în parteneriat;
- să permită participarea reprezentanților Liceului nume liceu la toate activitățile proiectului derulat în parteneriat.
- să furnizeze informații privind persoanele care vor intra în școli și care vor participa la desfășurarea activităților;
- să informeze cadrele didactice și elevii cu privire la conținutul proiectului educativ în care vor fi cuprinși
- să nu solicite contribuții financiare elevilor implicați în proiect;

IV.2 Obligațiile nume asociație se constituie în drepturi ale Liceului nume liceu.

IV.3. Liceul nume liceu se obligă:

- să faciliteze accesul în unitatea școlară a reprezentanților nume asociație în vederea desfășurării tuturor activităților necesitate de buna derulare a proiectului în parteneriat
- să permită și să faciliteze participarea cadrelor didactice și elevilor la desfășurarea tuturor activităților necesitate de atingerea obiectivelor acordului de parteneriat, conform legii;
- să faciliteze obținerea informațiilor necesare legate de desfășurarea proiectului.

IV.3 Obligațiile Liceului nume liceu se constituie în drepturi ale nume asociație.

IV.4. Obligații comune ale nume asociație și ale Liceului nume liceu:

să promoveze parteneriatul și proiectul cu scopurile și obiectivele sale în mass-media;

să faciliteze accesul reciproc la informațiile de interes comun legate de desfășurarea proiectului derulat în parteneriat.

Încetarea acordului de parteneriat

V.1. Prezentul acord de parteneriat încetează prin:

expirarea perioadei pentru care a fost încheiat, dacă părțile nu au renegociat prelungirea lui;

în cazul neîndeplinirii obligațiilor prevăzute prin prezentul acord de parteneriat de către una dintre părți; cealaltă parte are dreptul să solicite justificări, să notifice în scris nerespectarea obligațiilor acceptate prin semnarea prezentului acord și să solicite remedierea situației create; în cazul în care partea notificată persistă în nerespectarea obligațiilor sale, acordul încetează de drept;

întreruperea finanțării de către finanțator;

caz de forță majoră.

V.2. Forța majoră:

Nici una din părțile acordului nu răspunde de neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în baza prezentului acord, dacă aceasta a fost cauzată de forță majoră, așa cum este definită prin lege.

Partea care invocă forța majoră este obligată să notifice în termen de 5 zile producerea evenimentului și să ia toate măsurile posibile în vederea limitării consecințelor lui.

Litigii

VI.1. Orice neînțelegeri se vor rezolva exclusiv pe cale amiabilă.

Clauze finale

VII 1. Modificarea prezentului acord de parteneriat se face numai prin acordul scris al părților.

VII.2. Prezentul acord reprezintă voința părților și înlătură orice înțelegere verbală dintre acestea, anterioară sau ulterioară încheierii lui.

VII.3. Prezentul acord a fost încheiat într-un număr de 2 exemplare, câte unul pentru fiecare parte, azi, data, data semnării lui.

Organizația / Asociația
al Județului nume județ

nume asociație
nume reprezentant

Liceul nume liceu

Director
Nume director

Anexa 8. Model de scrisoare de intenție

Antet

Domnului Inspector Școlar General Nume Inspector,
Inspectoratul Școlar al Județului Nume județ

Stimate domn,

Nume asociație, continuat de o scurtă descriere de 2-3 rânduri

În prezent nume asociație desfășoară proiectul „Organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice” și își propune să ridice nivelul de conștientizare de către aceste organizații a problematicii drepturilor cetățenești și a transparenței și responsabilității administrației prin activități de instruire și de formare de formatori pentru ca, ulterior, aceste organizații să poată implementa abilitățile teoretice dobândite și să desfășoare activități de formare dedicate generației tinere.

Vă adresăm pe această cale solicitarea de ne sprijini în derularea acestui proiect în sensul facilitării accesului reprezentanților asociației în liceele din nume județ pentru susține lecții de dirigiență pentru elevii din ciclul II de liceu pe tema instrumentelor legale prin care drepturile cetățenești pot fi exercitate în sensul transparentizării și responsabilizării autorităților. Concret este vorba despre: Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și de Ordonanța nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor.

Desfășurarea lecțiilor de dirigiență în nume județ este o activitate cu are scop dublu. În primul rând vizează informarea elevilor pe tematica mai sus menționată. În al doilea rând activitatea este menită să contribuie la elaborarea/definitivarea unor instrumente cât mai eficiente de informare a elevilor pe aceeași tematică, instrumente ce vor fi puse fi pus e ulterior la dispoziția tuturor celor implicați în procesul de formare și educare a tinerilor, fie ei cadre didactice sau organizații neguvernamentale.

În speranța unei bune colaborări,
Nume reprezentant, Nume asociație

Anexa 9. Plan al activității de formare

În cadrul orele ce urmează a fi desfășurate în cadrul fiecărui liceu, pot fi adoptate mai multe metode prin care pot fi identificate temele de interes ale participanților/ elevilor și canalizate în direcția informării în legătură cu drepturile cetățenești.

Metodele ce au fost identificate sunt:

- Rezervarea a 5-10 din prima parte a lecției pentru a adresa o serie de întrebări pentru a putea afla nivelul de cunoștințe al elevilor
- Elevii pot fi împărțiți încă de la începutul orei în două tabere (cetățeni-autoritate), fiind utilizat astfel jocul de rol și mărindu-se ponderea de implicare din partea acestora. Pe parcurs vor fi informați și le va fi dată o temă de dezbateră. La final, vor fi acordate premii pentru cea mai bună echipă.
- O altă metodă în cadrul căreia poate fi folosită recompensa este cea prin intermediul căreia lecția debutează cu un filmuleț cu activități va orienta discuția către subiectul drepturilor cetățenești, după care va fi testată capacitatea de memorare a informațiilor prezentate, acordându-se un premiu pentru cel mai activ elev.
- Metoda denumită “Cafeneaua publică” prin care se pune accent pe participarea voluntară a elevilor. Se va anunța desfășurarea unei dezbateri cu subiectul drepturilor cetățenești, după care va fi anunțată ziua și locul unde aceasta urmează să se desfășoare. În cadrul acestei întruniri vor fi prezentate temele de dezbateră, vor fi discutate legile și vor fi distribuite broșuri.
- Lecția poate începe și prin destinderea atmosferei de neîncredere făcându-se apel la cunoașterea “publicului”, a elevilor, rezervarea a 5-10 minute pentru a afla câteva detalii despre starea de spirit, urmând ca o parte din problemele identificate să fie canalizate către aplicarea celor trei instrumente legale.
- Metoda „Biblioteca vie”, în cadrul căreia cel care urmează să susțină lecția se va prezenta ca fiind o carte, de care trebuie să facă uz elevul prin adresarea unor întrebări din domeniul drepturilor cetățenești.

- Lucrul în echipă poate fi folosit și pentru a desfășura o lecție în urma căreia moderatorul poate trage concluzii. Pentru început se va capta bunăvoința printr-o scurtă autocaracterizare. După elevii vor fi împărțiți în două tabere pro și contra în legătură cu un anumit subiect din domeniul drepturilor cetățenești. La sfârșitul lecției vor fi trase concluziile de către moderator.
- Dacă nici una din aceste metode nu se dovedește a avea un rezultat, se poate apela la un studiu de caz, ce să reprezinte o sinteză a celor trei instrumente juridice, după care se poate face apel la unul din următoarele subiecte:
 - Consultarea opiniei elevilor în legătură cu o serie de subiecte ce îi privesc direct (ex: bacalaureatul)
 - Condițiile privind comerțul electronic și care sunt drepturile lor ca și cumpărători
 - Consultarea în domenii ce îi privesc direct, cum ar fi cel al construirii de terenuri de sport/ de joacă/ parcuri
 - În unele cazuri, în funcție de specificul local, se poate face apel și la lipsa subvenției pentru transport, care sunt motivele pentru care aceasta nu mai există
 - Cum pot ei reacționa în cazul în care le sunt încălcate drepturile
 - Noul sistem de distribuire al alocațiilor
 - Un foarte bun exemplu de transparență sunt bursele de merit, făcându-se apel la cunoștințele lor legate de criteriile în baza cărora acestea sunt obținute.

Lista organizațiilor neguvernamentale participante la proiectul “organizații neguvernamentale de tineret mai implicate în transparentizarea și responsabilizarea autorităților publice”

- Asociația Ares’el - Ploiești
- Asociația Carmen - Piatra- Neamț
- Asociația de Formare și Consiliere - Nădlac
- Asociația de Inițiativă Locală Roman 2002 - AILROM - Roman
- Asociația de Tineret Onestin - Onestin - Onești
- Asociația de Tineret Târnava Mare Sighișoara - ATTMS - Sighișoara
- Asociația Direct - București
- Asociația Dunăre.EDU - Oltenița
- Asociația Mai Bine - Iași
- Asociația Ofensiva Tinerilor - Arad
- Asociația Pro-Democrația club Constanța - APD Constanța - Constanța
- Asociația Pro-Democrația club Craiova - APD Craiova - Craiova
- Asociația Psihologilor și Pedagogilor Procivitas - APP Procivitas - Constanța
- Asociația Studenților în Arheologie și Istorie din România - ASAIR - București
- Asociația Viitorul Tinerilor - Ploiești
- Centrul pentru Dezvoltare Socială - CEDES - Sighișoara
- Comitetul Național Român pentru Drepturile Copilului - Constanța
- Corpul Voluntarilor Gărzii Naționale de Mediu - Constanța
- Fundația Dream Foundation - București
- Fundația Romanian Angel Appeal - RAA - București
- Fundația Tineri pentru Tineri - Y4Y - București

Ca cetățean, ai drepturi !

Legea te susține! Învăță să o folosești!

- Liga Apărării Drepturilor Omului Timiș - LADO - Timișoara
- Ofensiva Tinerilor - Arad
- Organizația Luras - Anina
- Organizația pentru Tineret SAKURA - SAKURA - București
- Organizația Romilor Cărmizari - sat Moșăței, Dolj
- Organizația Tineretului Liber - OTL- Sighișoara
- Sindicatul Tinerilor Profesori din România - STPR - București

Material editat de APADOR-CH prin proiectul
“Organizatii neguvernamentale de tineret mai implicate în
transparentizarea si responsabilizarea autoritatilor publice”

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană, prin programul de finanțare
“Facilitatea de Tranziție 2007/19343.01.11 - Consolidarea sprijinului
societății civile în lupta împotriva corupției”

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a
Uniunii Europene

Pentru eventuale informații și sesizări legate de proiectele PHARE
contactați: Cfcu.phare@mfinante.ro

Octombrie 2010